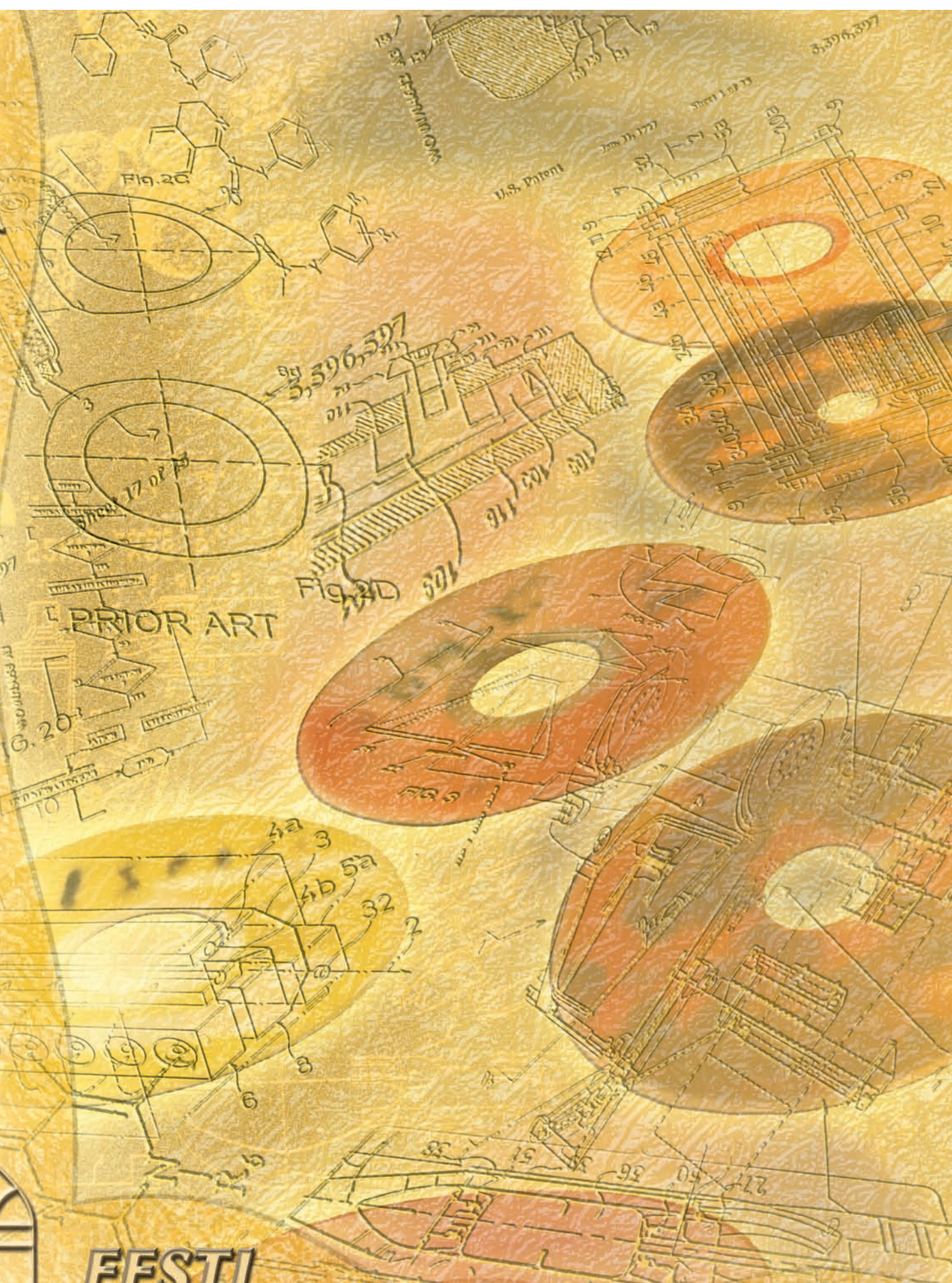

Olevimägi 8/10 10123 Tallinn
tel 641 1250 faks 641 1016
patent@patentlib.ee
www.patentlib.ee

EESTI PATENDIRAAMATUKOGU THE ESTONIAN PATENT LIBRARY

SISUKORD

Tänavu möödub Eesti patendikogu loomisest 45 aastat	3
Kuidas patenditeenused säästavad aega ning aitavad raha teha?	4
Eesti Patendiraamatukogu teenused	6
Tööstusomandi kaitse Eesti Vabariigis 1919 - 1940	8
Eesti patendifondi kujunemine ja infotöö NSV Liidu koosseisus	
Sõjajärgsed aastad	9
Patenditöö elavnemine	9
1960ndad – uus aeg, uus põlvkond	9
Eesti tehnikainformatsiooni areng	10
Süsteemse patenditöö algus	10
Kuidas kõik algas?	11
Õppimishimu jätkus ja põnev oli ka	12
Seminarid ja kursused olid harivad ning andsid ka õpetamisloa	13
Esimesed sammud tehniliste uuenduste suunas	13
Patendifondi kujunemine	14
Reformid tehnikainfosüsteemis	15
Eesti professionaalsed patentoloogid	15
Patendiosakonna tegevus Eesti Tehnikaraamatukogus 1968 - 1991	17
Patendikogu kolimine Olevimäele	17
Patendifond 1970.-1980. aastail	18
Fondi koosseis	18
Patenditeenused 1970.-1980. aastail	19
Täiendõpe oli vajalik	20
1980ndate aastate raskused ja uuendused	21
1980ndad aastad – igal ajastul on oma märk	22
NL süsteemi lagunemine – pöördeline aeg raamatukogus	22
Eesti Patendiraamatukogu	23
Kuidas kõike teostada? Olime tagasi alguses	23
Esimesed käigud Euroopasse ja rahvusvaheliste kontaktide loomine	24
Rootsi patendiraamatukogu annetused	24
Ajakirjade ja raamatute kogu	25
Üleminek kaasaegsetele infokandjatele	25
Raamatukogu kui infolevi- ja koolituskeskus. Raamatukogu uuel aastatuhandel	26
Infosüsteemide ja rahvusvahelise koostöö mõju	26
Patendiinfo jõuab Eesti arendajateni	27
Raamatukogu saab oma arvutiklassi ja koolitused jätkuvad	27
Mida toob tulevik?	28
Development of patent collections and services in Estonia. Summary	29
Heads of patent information department. Directors	30
Kasutatud allikad	31

Kujundus: Karina Lichfeld

Fotod: Juhan Kõrgmaa

Ellen-Dagmar Johannese, Ellen-Kadi Kase, Milvi Hiimetsa, Harri-Koit Laheku, Anu Nuudi, Heinu Koiteli erakogust
Eesti Patendiraamatukogu arhiiv

© Eesti Patendiraamatukogu, 2008

ISSN 1736-728X

Trükikoda Merkest, Vabriku 6, 10411 Tallinn, merkest@merkest.ee

Tänavu möödub Eesti patendikogu loomisest 45 aastat

Selle aja jooksul on algsest, vaid väikesest patendidokumentide kogust kujunenud kaasaegne info- ja koolituskeskus, mis teostab keerukaid patendiuuringuid ning pakub patendiinfo leidmise ja kasutamise õpet. Käesolev väljaanne tutvustab raamatukogu kaasaegseid teenuseid ja heidab pilgu ajalukku, valgustades teenuste arengut ja patendifondi kujunemist läbi raamatukogu endiste ning praeguste töötajate mälestuste.

Eriti täname patendikogu ja teenuste alusepanijaid Evi Rannapit, Ellen-Dagmar Johannest, Ellen-Kadi Kaske, Eve-Mall Varet, Mare Tammarki, Anu Nuuti, Kersti Peekmat, Milvi Hiiemetsa ja Heinu Koitelit kaastöö eest.

Patendiraamatukogu töötajad 2008. aasta septembris

Kuidas patenditeenused säästavad aega ning aitavad raha teha?

- **TOOTEARENDEUS ON KALLIS, AGA VAJALIK KONKURENTSIS PÜSIMISEKS**
 - kaitske oma uusi tooteid ja teenuseid, siis säilitate tehtud investeeringud
- **SALASTATUD OSKUSTEAVE, ÄRISALADUSED, DOKUMENTATSIOON, KLIENTIDE ANDMEBAAS JMS ON ETTEVÕTTE INTELLEKTUAALNE VARA**
 - on mõistlik luua firmasisene reeglistik, mis kaitseb ettevõtte huve töötajate lahkumisel või välissuhtluse korral
- **PATENDIINFORMATSIOONI ABIL OLETE KURSIS, MIDA TEEVAD TEIE KONKURENDID. NII SAATE NEIST PAREM OLLA**
 - patendiinformatsiooni kasutamisel annab nõu patendiraamatukogu
- **KUI OSKATE PATENDIINFORMATSIOONI KASUTADA**
 - võite leida rakendamiseks kaitsmata tehnoloogia või leida litsentsi müüja
- **KAUBAMÄRK VÕIB OLLA FIRMA AINUS KAITSTUD JA KÕIGE VÄÄRTUSLIKUM VARA**
 - maailma hinnatuimate kaubamärkide (nt Google, Coca-Cola, Microsoft) väärtuseks hinnatakse üle 50 miljardi dollari
- **OSKUSLIK DISAIN TÕSTAB TOOTE VÄÄRTUST OLULISELT**
 - kasutage tööstusdisaini kaitset. Eesti disainerid on maailmatasemel!
- **KUI TE EI SOOVI ISE TOOTA**
 - võite kaitstud tööstusomandi müüa või litsentsida ning sel moel tulu saada
- **TOOTE KAITSMISE KULUSID AITAVAD KANDA TUGISTRUKTUURID**
 - Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja Tallinna Ettevõtlusamet
- **PATENDIBÜROOD ja –VOLINIKUD ANNAVAD TASULIST ÕIGUSABI KÕIGIS TÖÖSTUSOMANDIGA SEOTUD KÜSIMUSTES**
 - professionaalse abi kasutamine aitab vältida võimalikke kulukaid kohtuvaidlusi
- **PATENDIAMET ANNAB TASUTA KONSULTATSIOONE ÕIGUSKAITSETAOTLUSTEGA SEOTUD KÜSIMUSTES**
 - taotluste esitamine, tööstusomandi pandi- ja litsentsilepingute registreerimine aitab kehtestada firma õigusi

Eesti Patendiraamatukogu fondid sisaldavad teadus- ja arendustöö tulemusena loodud leiutiste kirjeldusi 23 riigist ja 2 rahvusvaheliselt organisatsioonilt, kokku üle 52 miljoni dokumendi.

Lugemissaalis teenindavad lugejaid Riina Pohlak ja Mari Tiits.

Paljud lugemissaali väljaanded on Eestis ainueksemplarid.

EESTI PATENDIRAAMATUKOGU TEENUSED

Raamatukogu pakub mitmesuguseid patenditeenuseid: infootsinguid ja -uuringuid, juurdepääsu intellektuaalomandialasele raamatute ja perioodika kogule, kaasaegseid info saamise võimalusi arvutiklassis ja lugemissaalis, koolitusi.

INFOOTSING

on suhteliselt väikesemahuline ning operatiivne infoteenus, nt väljavõte leiutise-, tööstusdissimi- ja kaubamärgi andmebaasidest või muudest teavikutest.

TEEMAUURING

on mõeldud peamiselt teadus- ja arendusasutustele ning ettevõtetele arendus- ja innovatsiooniprojektide kavandamiseks, läbiviimiseks ja uute tehniliste lahenduste hindamiseks.

Tööstusomandialane info esitatakse süstematiseeritud andmekoguna leiutistest ja tööstusdissimiilahendustest.

Tellijal saab uuringuaruande põhjal ülevaate konkreetse tehnikavaldkonna tasemest ja patentsetest leiutistest.

FIRMAUURING

annab süstematiseeritud infot konkreetse firma tööstusomandi õiguskaitse registreerimistaotlustest e teadus- ja arendustegevuse tulemitest või tellija poolt märgitud riikide (juhtivate) tehnikavaldkonna firmade kohta.

Firmauuringute tulemusena saab ülevaate firmade nn patendiportfelli sisust. Ühtlasi on uuringu abil võimalik leida uusi äri- või koostööpartnereid.

TEHNIKA TASEME UURING

koosneb mitmest osast. Esimene osa kujutab endast teema-, firma- või tooteuuringu otsinguaruannet, teine osa sisaldab informatsiooni toodete tehniliste parameetrite kohta ja kolmas osa sisaldab nende parameetrite analüüsi.

PATENDIPERE UURING

on info klienti huvitava leiutise patendipere liikmete ja nende õigusliku seisundi kohta. Tavaliselt tuntakse huvi leiutise kaitstuse kohta riigis, kus tahetakse oma toodet turustada. Uuringut kasutatakse ka sama leiutiskirjelduse teksti leidmiseks mõnes teises keeles.

KONKURENTIDE SEIRE

on kliendiga sõlmitud lepingu alusel teostatav perioodiline firmauuring, mille objektiks on uusim konkurentide tööstusomandialane info.

TEHNOLOOGIASEIRE

on kliendiga sõlmitud lepingu alusel teostatav perioodiline teemauuring, mille objektiks on uusim valdkonnapõhine tööstusomandialane info.

LUGEMISSAALI TEENUSED

Lugemissaalis saab tutvuda intellektuaalomandi, majanduse, innovatsiooni ja tootearenduse alase kirjandusega ning teatmeteostega, rahvusvaheliste kokkulepete ja eri riikide intellektuaalomandi kaitse seadustega. Kirjandust saab lugeda kohapeal.

Lugemissaal annab informatsiooni erinevate andmeallikate kasutamise ning kättesaadavuse kohta. Raamatukogu sisevõrgus saab kasutada andmebaase, mida ei leia kusagilt mujalt. Hiljuti lisandus otsinguvõimalus eesti leiutiste täistekstides.

Tudengitele korraldatakse raamatukogus õppekülastäike.

ARVUTIKLASS

Lugejad saavad arvutiklassis kasutada raamatukogu elektroonilisi teavikuid ning internetti. Abistatakse patendiinfo leidmisel ning otsingute tegemisel.

VEEBISAIT

Raamatukogu veebisait www.patentlib.ee võimaldab juurdepääsu elektronkataloogile (uudiskirjandus, e-bülletäänid ja e-ajakirjad), sisaldab infomaterjali ning eri riikide patendiinfo linke tööstusomandi objektide lõikes, sh lingid klassifikaatoritele eri keeltes, WIPO standarditele, interaktiivsetele päringuvormidele, valdkonna üritustele, uudistele ning Eesti teadus- ja arendustöoga seotud asutustele.

KOOLITUSED

Pakume erinevaid koolitusi tööstusomandialase info alal. Alati teeme ka sissejuhatava teoreetilise osa, mis on vajalik patendiinformatsiooni mõistmiseks. Põhirõhk on praktilistel ülesannetel. Õpetame kasutama patente, kasulike mudelite, kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste andmebaase (nt Euroopa Patendiameti hallatav tasuta patendiandmebaas esp@cenet, tööstusdisainide ja kaubamärkide andmebaasid CTM-Online, RCD-Online, ROMARIN ja Hague Express).

Eesti Patendiraamatukogu fondi ja teenuste areng

Tööstusomandi kaitse Eesti Vabariigis 1919 - 1940

Eesti ühines Tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooniga

1924. aastal.

Ajavahemikul 1919-1940

patenditi Eestis 2931

leiutist, registreeriti 6587

kaubamärki ning 207 mustrit ja mudelit.

Patendialase töö alguseks Eestis loetakse 1919. aastat. See oli ajajärk, mil Eesti Vabariik tuli üles ehitada, korraldada riigielu ja majandustegevus. Eesti Vabariigi algusaastail juhtisid majandust erinevad ministeeriumid: 1918. aasta novembris alustasid tööd Rahaministeerium ning Kaubandus- ja Tööstusministeerium. Viimase ülesandeks oli ka patendinduse organiseerimine. Järelepärimised leiutiste patentimise kohta saabusid veel enne patendiseaduse väljaandmist. Esimene patendinõutamine saabus Tartust 1919. aasta 3. aprillil leiutisele „Aasadega nõopide kinnitamise viis“, mida aga leiutiseks ei tunnustatud. Esimese kaubamärgi „Peo-Leo“ registreerimistaotlus pärines samuti Tartust. See esitati 22. aprillil 1919. aastal ja selle kasutamise ainuõiguse peale anti välja vastav tunnistus. Vajadus patendiameti järele oli ilmselge.

23. mail 1919. a määrati Eesti Vabariigi Kaubandus- ja Tööstusministeeriumi korraldusega nr 41 ametisse Alfred Buxhoevden. Tema ametikoht nägi ette kavatsuste ja eelarvete väljatöötamist, samuti eeltöid kulla- ja hõbedaproovide, kaalude, mõõtude ning patentide asjus. See päev on tööstusomandi õiguskaitse alguseks Eesti Vabariigis ning seega ka Patendiameti sünnipäevaks.

Eesti esimene patendiseadus hakkas kehtima 1921. aastal. Patendiameti juures oli Patendikomitee, kes otsustas patentide väljaandmise. Koos muudatuste ning täiendustega kehtestati uus patendiseadus 1938. aasta jaanuaris. Eestiseaduste kohaselt hakati väljastama leiutistele patente, kaubamärkidele ja tööstuslikele mustritele ning mudelitele registreerimistunnistusi. Kaitsetaotlustele uudsuse ekspertiisi ei tehtud, sest puudus välismaiste patendidokumentide (leiutiste kirjeldused, patendiametite bülletäänid) võrdlusfond ning polnud ka vastava ala spetsialiste. Eestis kaitstud tööstusomandi kohta avaldati Riigi Teataja Lisas registreerimise kuulutus. Välisriigi kodanik või firma sai taotleda õiguskaitset kohaliku voliniku kaudu.

1990. aastal koostasid Eesti NSV Vabariikliku Teaduslik-Tehnilise Raamatukogu patendi-osakonna töötajad Maive Prede ja Maret Kabi Patendiinstituudi lõputööna „Eesti Vabariigi

Esimene Eesti Vabariigi patent väljastati 1922. a

Aleksander Mikiveri

leiutisele

„Horisontaal veskikivi

paar, millest alumine

tiirleb ja pealmine kivi

seab ennast automaatselt

alumise järele“.

1922. a sai patendi esimene välismaalane - soomlane Veli Paloheimo Helsingist - oma leiutatud kääntöstmise masinale.

Riigi Teataja Lisas avaldati patendi väljaandmise kuulutus.

leiutiste bibliograafia: 1922-1940“, kasutades selleks riigiarhiivi allikmaterjale.

Nimetatud töö põhjal koostas Kersti Peekma aastatel 1999-2000 bibliograafilise andmebaasi, mille järgi esimene Eesti Vabariigi patenditaotlus on esitatud 12. mail 1919. aastal ja viimaseks on registreeritud - juba Nõukogude Eestis - patent nr 2978 10. märtsil 1941. aastal.

Aastatel 2002-2008 koostati raamatukogus Eestis 1919-1941 registreeritud kaubamärkide andmebaas, kuhu sisestati ka kõikide kaubamärkide pildid.

Arthur Ahlmanni kaubamärk nr 2917 registreeriti 11. aprillil 1927. aastal.

Eesti patendifondi kujunemine ja infotöö NSV Liidu koosseisus

Sõjajärgsed aastad

Pärast Eesti okupeerimist ja annekteerimist viidi Patendiamet Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu otsusega 27.09.1940. aastal üle Kergetööstuse Rahvakomissariaadi alluvusse. Mõne aja pärast Patendiamet likvideeriti, materjalid anti üle Riigiarhiivi. Fond korrastati 1949. aastal, mil koostati kuus käsikirjalist nimistut.

NLs oli leiutiste õiguskaitstes kasutusel kaks süsteemi: autoritunnistuste ja patendisüsteem. Mõlemal juhul kuulusid isiklikud õigused (õigus autoritasule ja oma nimele) leiutise autorile. Autoritunnistusest tulenevad varalised õigused kuulusid riigile. Patendisüsteemi kasutasid reeglina välismaalased.

Sõjajärgsetel aastatel saabusid Moskvast Nõukogude Liidu autoritunnistuste koopiad sundeksemplarina Eesti NSV Fr. R. Kreutzwaldi nimelisse Riiklikku Raamatukokku, kuid teadaolevalt Eesti ettevõtted seda fondi ei kasutanud.

Patenditöö elavnemine

Rahvamajandusnõukogude eksisteerimise ajal (1957-1965) ehk poliitilisel sulaperioodil muutus kogu majanduselu juhtimine märgatavalt paindlikumaks ning enamik tööstusi allus vahetult liiduvabariigi kontrollile. Tööstuse arendamine vajas uudeid lahendusi, leiundusinfot ning tööstusomandi õiguskaitsealast teavet.

Alates 1955. aastast juhtis leiundusalast tööd Nõukogude Liidu Ministrite Nõukogu juures asunud Leiutiste ja Avastuste Komitee. NLs hakati rohkem väärtustama teadus- ja tehnikainformatsiooni ning patendindust.

1957. a loodi Vabariiklik Teaduslik-Tehnilise Propaganda Maja, esimene keskne teadus- ja tehnikainfo asutus ENSVs (VTTP Maja).

1960ndad – uus aeg, uus põlvkond

7 aastat vabamat loomeperioodi leiutajatele, inseneridele.

Välispatente said Silikaltsiiditehase Instituut, Ekskavaatori-tehas, Riiklik Ehituskomitee, Tallinna Polütehniline Instituut ja teisedki vabariigi ettevõtted.

NLi esimesed litsentsid müüs Silikaltsiidi-instituut Itaalia, Jaapani jt maade firmadele.

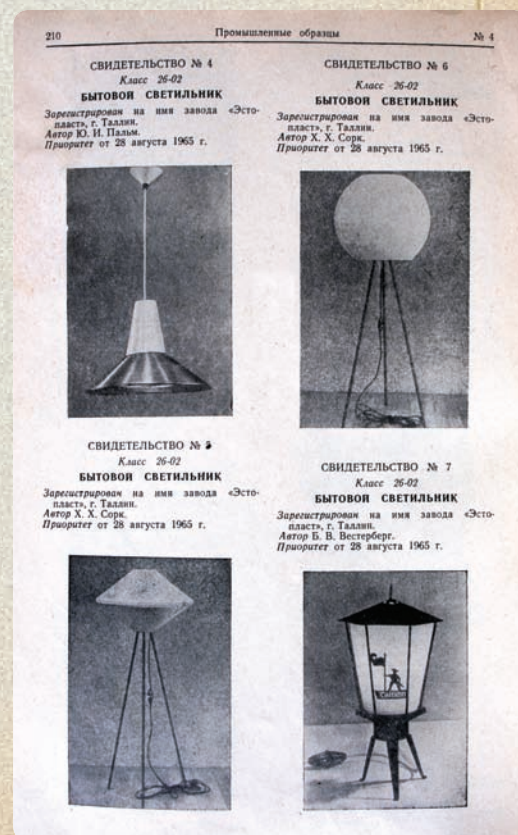
Võrreldes teiste liiduvabariikidega oli Eesti innovaatiline nii tööstuse kui ka põllumajanduse arendamises. Regioonidele antud iseseisvam otsustamisõigus majandusküsimustes tõi kaasa edu teadus- ja arendustegevuses.

NL liitus tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooniga suhteliselt hilja, 1965. aastal. Seoses sellega tuli NLis hakata kontrollima toodete patendipuhtust.

Kõik see vajas enam patendiprofessionaale ja -informatsiooni. Asutustes alustasid tööd patendiprobleemidega tegelevad spetsialistid: tehases Estoplast töötas Heinu Koitel, Teaduste Akadeemia (TA) juures tegutses Spetsiaalne Konstrueerimisbüroo (SKB), mille patendiosakonna juhataja oli Heinrich Krupp. Tallinna Mõõduriistade tehase juures töötas insenerina Matti Päts, Eesti maailmale tuntuks teinud Silikaltsiiditehase Instituudis korraldas Johannes Hindi leiutiste kaitset Albert Jaansoo.

Tööstusnäidiste õiguskaitse kehtestati NLis 1965. aastal. NLi esimesed üheksa tööstusnäidiste tunnistust sai tehase Estoplast.

Kokku anti Estoplastile paari aasta jooksul ligi 30 tööstusnäidiste tunnistust. Mõnevõrra hiljem kaitses edukalt oma tööstusnäidiseid tehase Tarbeklaas. Ühiskonnaelu liberaliseerumine ja tööstuse eelisarendamine soodustas liiduvabariikide leiutus- ja teadustööd ning tehnilise informatsiooni levikut.

Lamp Vana Toomas oli kaitstud NLi tööstusnäidisenä nr 7.

Eesti tehnikainformatsiooni areng

1959. a loodi Rahvamajanduse Nõukogu Tehnilise Informatsiooni Büroo (TIB), mis 1963. a nimetati ümber Tehnilise Informatsiooni Keskbürooks (TIKB).

Edumeelseks ja kõige laiema haardega infokeskuseks kujunes Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Tehnilise Informatsiooni Büroo (TIB), hilisema nimetusega Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo (TIKB). Algusaastail tegeldi fondi sisseseadmisega, muretseti juurde vajalikku teabekirjandust. 1961. aastal anti Rahvamajanduse Nõukogu tehnikaosakonna teatmeraamatukogu ühes inventariga üle TIBile. Büroo teenindussfääri kuulusid Eesti NSV juhtivate tööstusharude (aparaadi- ja masinaehitus-, ehitusmaterjalide-, keemia-, põlevkivikeemia, metsa-, puidu-, tselluloosi- ja paberi-, kerge- ja toiduainete-tööstuse) ettevõtted. Asutuse ülesandeks oli ekspordoodetele tehniliste ja reklaamdokumentide ettevalmistamine. Tööstusettevõtetele anti informatsiooni uute seadmete, tehnoloogia ja ratsionaliseerimisettepanekute kohta, koostati reklaammaterjale.

Süsteemse patenditöö algus

1962. aastal loodi TIBi koosseisus patendiinformatsiooni osakond.

Selles majas Piriita teel töötas TIKB.

Eesti NSV MN 1962. aasta määrusest „Leiutusvaldkonna riiklike huvide kaitse ja leiutustöö edasise parandamisest ENSVs“ tulenevalt loodi direktori Aleksander Illi algatusel 1. detsembril 1962 TIBi koosseisus patendiinformatsiooni osakond, mille juhatajaks sai Evi Rannap. Sellest sai alguse murranguline patenditegevuse areng ja patendifondi kogumine. Osakonda võeti tööle tehnilise haridusega inimesi - raadioinsener Friedrich-Alfred Olbrei, keemiainsenerid Ellen-Dagmar Johannes ja Jaan Reisalu, mehhaanikainsener Olaf Hapsal – kellest igaüks tegeles patendiinformatsiooni hankimisega vastavalt ettevõtete poolt esitatud teemaatikale. Õigusküsimustega tegelesid juristid Laur Pehap, Maret Maavere ja Sven Raju. Patendifondi loomist alustasid Viivi Kuuspere, Silvi Paltmann ning Ellen-Kadi Kask.

TIKB patendiosakond vahendas patendiinformatsiooni ülevabariigiliselt. Korraldati mitmesuguseid seminare, loenguid, teabepäevi, näitusi, koostati juhiseid patenditöö küsimustes, tõlgiti välismaiseid leiutiskirjeldusi, levitati kirjandust, Venemaalt kutsuti esinema vastava ala lektoreid. TIKBi tegevuse tulemusena loodi mitmetes ettevõtetes ja instituutides (Estoplastis, Ekskavaatoritehases, Kontrollmööduriistade Katsetehases, Silikaltsiidiinstituudis jt) patenditalitused.

Bürool oli kolm osakonda: tehnilise dokumentatsiooni, patendiinformatsiooni ja tehnilise informatsiooni osakond. Patendiinformatsiooni ja tehnilise dokumentatsiooni osakonda oli koondatud teatmeinformatsioonifond. Büroo juures tegutses väike kirjastus, mis andis välja leiutusvaldkonna kirjandust, nii reklaamlehti kui ka erialaseid brošüüre.

Kuidas kõik algas?

Oma mälestusi informatsioonibüroo tööst ja tegevusest jagavad alustajad Evi Rannap, Ellen Johannes ja Ellen-Kadi Kask.

Vasakult: Aleksander Illi, Evi Rannap, RETi direktor, Ellen Johannes, Ellen-Kadi Kask

Evi Rannap: Lõpetasin Tallinna Pedagoogilise Instituudi matemaatika erialal. Töötasin neli aastat Lasnamäel 16. Keskkoolis õpetajana, kui kuulsin juhuslikult, et Tehnilise Informatsiooni Büroosse vajatakse tööjõudu. Esialgu töötasin teatmeinformatsiooni osakonnas insener-bibliograafina. Osakonnas töötas enne mind Hilda Pulk-Tallmeister, kes oli erakordsete teadmiste ja raamatukogutöö kogemustega inimene. Ka Astrid Vehik oli tulihingeline raamatukogutöötaja, kes avaldas juhendeid, korraldas seminare jpm. Need olid minu esimesed raamatukogundusliku hariduse alged. Peale tehnilise informatsiooni levitamise ja meetoodilise töö kogusime erilaade: tööstuskatalooge, infolehti ja ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud kirjandust. Eesmärgiks ei olnud luua tehnikakirjanduse fondi, kuna seda komplekteeriti teistes raamatukogudes.

Osakonnas töötasid insenerid, seetõttu oli võimalik alustada kohe konsultatsioonide andmisega leiutajatele. Juristid tegid inseneridele selgeks patendialased seadused. Mõnedel ettevõtetel oli vaja kontrollida patendipuhust, mida oskasid ainult vastavate teadmistega inimesed.

Rahvamajandusnõukogude juhtimise aega, mis kestis küll kõigest seitse aastat, jääb ka Eesti tööstuse tõusuaeg. See oli ajajärk, mil loodi palju uusi tooteid ja mis kestis seni, kuni NLi majandussüsteem ümber korraldati ning tööstus läks tsentraliseeritud juhtimisele. Kõik hakkas käima ainult üleliidulise keskuse - Moskva Ministrite Nõukogu - loal. See oli koomiline, kui väikseimgi muudatus ja uuendus tuli Moskvaga kooskõlastada ning seal kinnitada, nagu näiteks tortide retseptid, Salvo nukud jm.

Ellen-Kadi Kask: Läksin tööle riigiraamatukogusse 1963. aastal. Leiutiskirjeldused seisid all keldris tolmu sees ja neid ei kasutanud mitte keegi. Hakkasime algul neid üle kontrollima, kuid neid oli palju ja see osutus võimatuks.

Oli juhus, et sattusin kokku Evi Rannapi ja Viivi Kuusperega, kui nad tulid leiutiskirjelduste fondi üle võtma. Mind kutsuti TIKBsse tööle ja kuna olin asendustöötaja, sain koheselt eelmisest töökohast vabaks. Läksin uut kohta vaatama ning jäingi sinna. Õige pea selgus, et kõike on vähe: raha, ruumi, fonde, kogemusi tööks ja tarka nõu. Ainus asi, millest puudust ei olnud, oli meie suur optimism, energia ja „ärategemise tahtmine“, sest olime ju sellel rindel kogu Baltikumis ainsad.

Kõige suurem mure oli ruumipuudus. Meid oli kümme inimest ja kasutada ainult üks keskmise suurusega tuba, millest üks kolmandik kuulus fondile. Asusime Elektrotehnika tehase Teadusliku Uurimise Instituudile kuuluvas hoones, kinnisel territooriumil. Iga fondi külastaja pidi pääslast loa võtma, et fondi tööle tulla. Vaatamata sellele hakkas õige pea meil päris palju rahvast käima. Ühel hetkel avastati, et lihtsamaid leiutiskirjeldusi, mida NLi fondis hulgaliselt leidus, saab kasutada ratsionaliseerimisetepanekute vormistamisel. Meie fondi külastus kasvas seetõttu päris tublisti.

Ülemused olid meil arukad ja normaalse mõtlemisega inimesed, mitte mingisugused aktiivsed parteifunktsionäärid, kes valvasid igal hetkel su meelsuse ja morali järgi. Aleksander Illi oli leidurihingega suur optimist, kes unistas vahel rohkem, kui oli võimalusi realiseerimiseks. Ratsionaalse mõtlemisega Evi Rannap oli samas suurte organiseerimisvõimete juht.

Ühest inimesest, kes oli meile kõigile väga armas, ei saa rääkimata jätta. Friedrich-Alfred Olbrei, lemmiknimega Fred, oli hea huumorisoonega, võrratu ja tark kolleeg. Ta oli kolonellipagunitega, sirgeselgne eestiaegne mees, kes meie sõjaajaloo ning tehnika arengulukku on kirjutanud säravaid peatükke. Lõpetanud Toulouse'i ülikooli diplomeeritud insenerina, sai temast õppejõud Eesti sõjakoolides. Ta on jäänud ühe esinumbrina ringhäälingu kujunemislukku. Olles Raadio-Elektrotehnika Tehase (RET) asutajaid ja juhatuse liige seisis ta kodumaise raadiotööstuse hälli juures. Kõigele sellele tõmbas nõukogude võim kriipsu peale ja saatis ta aastateks Siberisse mangaanikaevandusse. Nii algas Fred Olbreile 1940. aastal uus elu, mille lõpus ei vilkunud mingit tulukest. See, et ta tahtis alati kõiki aidata, oli juba tema loomusesse sisse kodeeritud. Tema suur elukogemus ja tarkus asjadest õigesti aru saada aitasid meil tihti ettetulevaid seiku ning situatsioone realistlikult hinnata ja õigeid otsuseid teha. Mulle on jäänud meelde tema õpetus: „Putru ei sööda nii kuumalt, kui on keedetud!“

Ellen Johannes oma Pirita tee kabinetis.

Siberi aastatel õppis ka inglise keele ära. Muude tööde kõrval tõlkis ta ettevõtetele erinevatest keeltest leiutiskirjeldusi ja reklaamlehti.

Õppimishimu jätkus ja põnev oli ka

Alguses olime patendinduses täielikud iseõppijad. Enese teadmiste ja teiste abiga tuli kõik selgeks teha. (Evi Rannap)

1960ndate aastate alguses korraldati Moskvast infotöötajatele mitmeid kursusi ja seminare, millest võtsid osa ka TIKB töötajad.

Evi Rannap: Olin asunud tööle TIBi, kui kuulsin 1961. aastal juhuslikult, nii nagu elus ikka on, et Moskva Leiutiste ja Avastuste Komitee korraldab patendi- ja tehnilise informatsiooni alased kursused. Direktor Aleksander Illi soosis igati noorte õppimist ning saatis kursustele minu. Moskvast kursustel kuulsin esimest korda, mis on leiutus ja kuidas sellega tegeldakse. Loengutega esinesid erudeeritud vene lektorid prof Boguslavski, Gorodisski, Bušnevski, Fischer, Vaznov jt. Prof M. Boguslavski doktoridissertatsioon jt raamatuid on tõlgitud eesti keelde. Ta on juhendanud ka Eesti aspirante. Õppejõud rääkisid, et NLs on

suure loomingulise potentsiaaliga inimesi, kes võiksid patenteerida välismaal. Need olid julged mõtted, mis esialgu jäid ainult mõteteks. Selleni ei jõutud niipea, kuna NL-s hoiti raha kokku. Kursustel rõhutati, et kõik liiduvabariigid peaksid tegelema patendiinfoga. Tol korral Moskvast kuulsin ka esimest korda, et on olemas üleliiduline patendiraamatukogu, mis tegeleb nii Nõukogude Liidu kui ka välismaiste patendikirjelduste kogumisega. Muidugi oli raamatukogu kasutajaskond 1950-60ndate aastate alguses piiratud ja ega sellest liiduvabariikides palju teatudki. Tulin Tallinnasse tagasi ja kandsin ülemustele ette, mida kuulsin ja nägin. Nii hakkasimegi direktori eestvedamisel looma patendiinformatsiooni osakonda ja organiseerima leiutiskirjelduste hankimist.

Ellen-Kadi Kask: Hakkasime kõik õppima. Läksime kaastöötaja Silvi Paltmanniga 1964. aastal Moskvasse rahvamajandusnõukogu näitusele ja kursustele ning jäime sinna kaheks nädalaks. Ühtki terminit ei teadnud. Helistasime öhtul Silvi koju tema mehele, kes töötas Kalinini tehases, ja küsisime mõistete tähendusi. Siis saime järgmisel päeval jälle paremini aru. Kahe nädala pärast oli juba veidi patendi maitse suus. Seminaridest ja tööst said teadmised. Kõik meie töötajad käisid Moskvast seminaridel ja kursustel ning me vahetasime omavahel infot. Kui hakkasime tegema koostööd leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu, siis õpetati meile ka leiutise vormistamist. Seda tegi Albert Jaansoo.

Seejärel läks lahti suur loengute- ja seminaride sari, mis oli mõeldud patenditööga tegelevatele inimestele. Algul püüdsime oma jõududega läbi saada, aga hiljem hakkasime kõrge kvalifikatsiooniga teadjamehi Moskvast kutsuma. Kõik organiseeritu ei läinud kohe libedalt, kuid saime häid kontakte. Koostöös Läti ja Leedu kolleegidega sündis patendi-konverentside korraldamise mõte, mille kasu ja sisu oli tollel hetkel hindamatu.

Seminarid ja kursused olid harivad ning andsid ka õpetamisloa

Ellen Johannes: Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu käis meid sageli õpetamas Edmund Rökk. Ta seletas, mida leiutus tähendab ja kuidas seda vormistada. Venemaal korraldati patentiala infotöötajatele Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu poolt kursusi, mis toimusid erinevates paikades. Üks oli Luganskis, mille ka lõpetasin. Nende läbides anti tunnistus ja ma sain õpetamisloa.

Vasakult: Aleksander Illi, Ellen Johannes, Silvi Roomets koos võõrustajaga Rumeeniast.

Esimesed sammud tehniliste uuenduste suunas

Evi Rannap: Direktor Aleksander Illi oli julge uute ideede rakendaja ja tal oli palju säravaid ideid. Direktor leidis, et tööle tuleb võtta matemaatik, kes võiks perfokaartidega mingi otsisüsteemi teha. Nii valitigi Tartu Ülikooli lõpetanud Silvi Roomets, kes oli töötanud arvutiga Ural. Meie büroos ei olnud arvutit ja seetõttu uus töötaja hakkas tegelema perfokaartide rakendamise ning tutvustamisega. Otsisüsteem hõlbus tas tööd tunduvat. Tunnused otsiti välja ja kodeeriti värvusega või sälkudena - kui oli sälkkaart. Suhtlesime tol ajal tihedalt Moskva spetsialistidega: nemad käisid Eestis seminaridel loenguid pidamas ja meie sõitsime Moskvasse neid kuulama. Moskvas teati meie tegemistest palju. Silvi töö oli nii tuntud, et teda hüüti seal Silvi Perfokartovna.

TIKB inimestel oli kombeks ka pärast tööd koos aega veeta

Üheskoos tähistati naistepäeva ja oli muudki põnevaid üritusi. Kuulsad olid proua Olbrei tordid, milles oli seitse purki vahukoort. Vasakul Fred Olbrei ja paremal Olaf Hapsal.

Patendifondi kujunemine

1963. aastal võttis TIKB Fr. R. Kreutzwaldi nim Riiklikult Raamatukogult üle patendifondi, mis sisaldas NSVL autoritunnistusi ja Saksa DV leiutiskirjeldusi, kokku umbes 139 000 paberdokumenti. Raamatuid ja ajakirju fondis polnud.

Evi Rannap: Kuna olin ainus patendialal koolitatud töötaja, määras Aleksander Illi mind 1962. aastal äsjaloodud TIBi patendiosakonna juhatajaks. Niimoodi algaski tegevus pih-ta. Siis selgus, et NLi leiutiskirjeldused on Fr. R. Kreutzwaldi nim Raamatukogus Toom-peal.

Ellen Johannes: Töö algusaastatel alustasime koheselt patendifondi loomisega. Kui Toompeal patendifondi üle võtsime, siis naersime, kuna iga leiutiskirjeldus oli inventari-raamatust eraldi läbi kantud. Kõigil oli peal tempel ja inventarinumber. Hiljem jagasime leiutiskirjeldused klasside järgi ja tegime kaustad. Me ei teadnud, mis alustel patendi-fond oli komplekteeritud. Arvan, et Evi Rannap teadis, kuidas patendifondi komplektee-rida ja arvele võtta.

Patendifond sisaldas paberdokumentidena NLi autoritunnistusi ja mõnede sotsialisti-ke riikide leiutiskirjeldusi. Saabunud dokumendid järjestati alguses Saksa patendiklas-si alusel (klassid 1-90), alates aastast 1968 rahvusvahelise patendiklassi (*International Patent Classification* e IPC) alusel. Otsingu hõlbustamiseks paigutati kahes eksemplaris saadud NLi autoritunnistustest üks eksemplar numbrite järjestuses ja teine eksemplar

klassi järgi. Osa autoritunnistusi olid salastatud (ДСП – для служебного пользования e ametkondlikuks kasuta-miseks) ja nende vaatamiseks oli vajalik esitada asutuse direktori taotluskiri. ДСП-dokumentidest oli keelatud teha koopiaid. Salastatud dokumentidele ei tohtinud kirjanduses viidata ja seetõttu küsiti vahetevahel GlavLitist (nõu-kogude ametlik tsensuuri- ja riigisaladuse kaitse organ), kas mingi dokument on avalik või mitte. Keelatud oli isegi dokumendi numbril avaldamine.

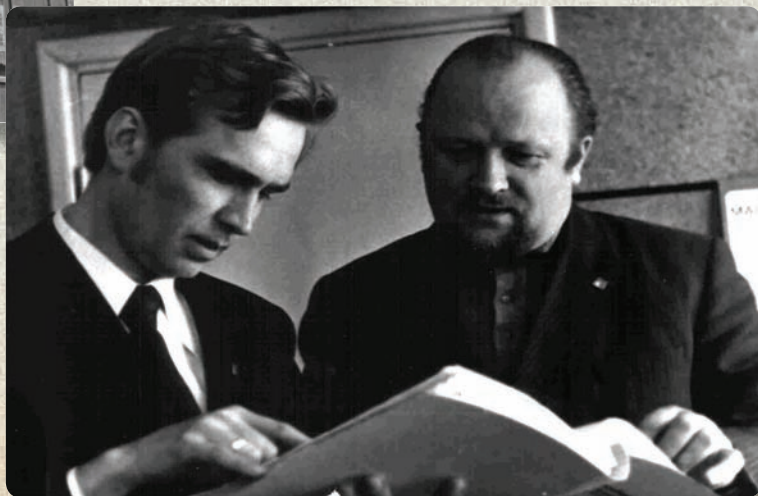
1963. aastal saabusid esimesed välisriikide leiutiskirjelduste mikrofilmid.

Mikrofilmil saabusid kõigepealt USA, Suurbritannia, Saksa FV patendikirjeldused, mis paiknesid suurtel filmirullidel. Need keriti väiksemateks (25-50 dokumenti rullil) ning paigutati numbrijärjestuses silditatult ümmargustesse kaanega plekk-karpidesse. Karbid paiknesid riulites kuue karbi kõrgustes virnades, maade järgi. Mikrofilmide fondiga tegeles pikka aega Heli-Mall Lehtmets, kes 1964. a alustas tehnikuna TIKBs ning töötas VTTRI patendifondiosakonnas mikrofilmide sektori juhatajana.

Fondiga pikka aega tegelenud (vasakult) Ulvi Koch ja Heli-Mall Lehtmets.

Fondi komplekteerimisel tehti koostööd Üleliidulise Tootmispolügraafiaettevõttega „Patent“, mille Eesti filiaali direktor oli Uno Paling. „Patent“ loodi 1965. aastal. Kõik leiutiskirjeldused, mida Moskva Patendi-raamatukogu komplekteeris, läksid mikrofilmimisele. Ettevõtte „Patent“ filiaalid said Moskvast filmid ning neid paljundati kohapeal, Eestis USA ja Suurbritannia dokumente. Kopeeritud filmid saadeti patendikes-kustesse üle NLi.

Vasakult: Harri-Koit Lahek ja Uno Paling.

Reformid tehnikainfosüsteemis

1960ndate aastate teisel poolel alustati Eestis erialaste infokeskuste loomist ministerruumide koosseisus. Ettevõtete juures olid oma tehnikaraamatukogud ning patendi-osakonnad, kes teenindasid vastava tööstusharu spetsialiste tehnilise kirjanduse ning patendiinfoga. Teaduslik-tehnilise informatsiooni üksuste suhteline killustatus ja hajutatud tegevus viis vajaduseni rajada vabariigi tehnikainfot koordineeriv institutsioon. Olukorra lahendamiseks alustati TIKB töötajate Aleksander Illi, Evi Rannapi, Hilda Tallmeistri ning Tallinna Pedagoogilise Instituudi raamatukogunduse ja bibliograafia kateedri juhataja Helene Johani eestvedamisel teaduslik-tehnilise informatsiooni süsteemi ja Eesti keskse tehnikaraamatukogu põhimõtete väljatöötamist.

1966. aastal alustati ühtse teadus- ja tehnikainfosüsteemi loomisega.

1967. aasta mais loodi ENSV Ministrite Nõukogu (MN) juurde Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo ja Vabariiklik Teaduslik-Tehnilise Propaganda Maja baasil Teaduslik-Tehnilise Informatsiooni ja Propaganda Instituut (Infostituut), mille direktoriks sai Aleksander Illi ja tema asetäitjaks Evi Rannap. Asutuse ülesandeks oli kogu vabariigi tehnikainfo leviku koordineerimise ja metoodilise juhendamise kõrval MNI ja Vabariikliku Plaanikomitee varustamine vajaliku infoga ning lepingute alusel ministerruumide, keskasutuste ning nende kaudu ettevõtete teenindamine. Infostituudi alluvusse loodi kolm asutust: Eesti NSV Teaduslik-Tehniline Raamatukogu (VTTR), eksperimentaalkombinaat BIT ja Eesti NSV Rahvamajanduse Saavutuste Näitus.

Eesti professionaalsed patentoloogid

Aastatega kasvas peale professionaalne patentoloogide põlvkond, kes tegeles patendinduse praktilise tööga. Patentoloogid koostasid hulgaliselt juhendmaterjale.

1969. aastal loodi NLis patentoloogide ettevalmistamiseks spetsiaalne kvalifikatsiooni töstmise instituudi allasutus (Patendiinstituut), mis kaheaastase stuudiumi järele andis teise kõrghariduse. Samal aastal loodi Patendiinstituudi filiaalid Leningradi, Harkovisse, Novosibirskisse ja Tallinna. Tallinna filiaal loodi Informatsiooni Instituudi direktori A. Illi organiseerimisel ja mitmete ettevõtlike spetsialistide (A. Jaansoo, H. Koitel jt) initsiatiivil. Eesti esimesed patentoloogid said oma erihariduse Moskva Patendiinstituudis ning nende suhted Moskvaga ja erialane huvi võimaldasid ka Eestis samaväärset haridust edasi arendada.

WIPO koolitus Moskvast.

Heinu Koitel: Moskva Patendiinstituudi rektori J. Sergejevi kaudu õnnestus ka Eestisse patendiinstituut luua. Õppetöö toimus kahes keeles: eesti ja vene keeles. Instituudi juhatajaks sai minu abikaasa Tii Koitel. Kool alustas tööd 1969. aastal ja valmistas ette üle poole tuhande spetsialisti. Diplomitöö tuli kaitsta vene keeles. See toimus Tallinnas ning kohal olid ka Moskva instituudi rektor J. Sergejev ja prorektor I. Kitškin. Riikliku eksamikomisjoni esimeheks oli ENSV Plaanikomitee teaduse ja tehnika osakonna juhataja H. Pley. Õppejõududeks olid tolaeagsed Eesti juhtivad patentoloogid, Teaduste Akadeemia ja Tallinna Polütehnilise Instituudi teadlased ning õppejõud: prof H. Wörk, A. Jaansoo, H. Koitel, L. Pirjutova, A. Gelb, A. Kukrus, V. Kokkota, J. Ostrat, E. Johannes, L. Tivas, E. Rannap, K. Kask, O. Moorlat, H.

Lahek, T. Rajasalu, K. Kukk, M. Vabar jt. Nende poolt anti välja õppematerjale, käsiraamatuid, monograafilisi uurimusi ning tänaseni ainuke inglise-vene-eesti patendinduse sõnaraamat (koostajad H. Wõrk, H. Koitel, A. Kukrus, A. Lilleväli, välja antud 1976). Moskva juhtidele ei meeldinud, et õpetus toimus ka eesti keeles. Püüdsime selgitada, et inimestel on vene keeles väga raske ainet omandada ning jätkasime loenguid eesti keeles. Instituut lõpetas oma tegevuse 1985. aastal.

Eesti patentoloogid korraldasid 1977. a Pärnus ja 1984. a Tallinnas Balti patendikonverentse, millest võtsid osa juhtivad nõukogude patendispetsialistid prof M. M. Boguslavski, V. A. Dozortsev, J. E. Mamiofa, E. P. Gavrilov, V. M. Sergejev, liutuskomitee esimees I. S. Najaškov jt. Samuti korraldati mitmeid seminare. Tollase instituudi lõpetanud töötavad Patendiameti juhtide ning osakonnajuhatajatena, aga ka patendivolinikena.

Peale riikliku institutsiooni sai õppida veel ühiskondlikel alustel loodud Eesti Tehnilise Loomingu ja Patentoloogia Instituudis.

Patendiinstituudi lõpetamine. Vasakult eesreas: Valmar Kokkota, Jaak Ostrat, Ants Kukrus, Hans Wõrk, Hartvig Pley, Ljudmilla Prijutova, Heinu Koitel, keskmises reas Tatjana Kuligina, Matti Päts, tagumises reas Tiit Ansperi, Voldemar Promet jt.

Patendiosakonna tegevus Eesti Tehnikaraamatukogus 1968 - 1991

Vabariiklikust Teaduslikust Tehnikaraamatukogust (VTTR) sai juhtiv tehnikaraamatukogu ning metoodiline keskus umbes 400 tehnikaraamatukogu Eestis.

Fondidesse komplekteeriti kodu- ja välismaist teadus- ja tehnikakirjandust, sh tehnikakirjanduse erilaade (leiutiskirjeldusi, standardeid, ametkondadevahelisi norme ja tehnilisi tingimusi, toodangukatalooge), üleliiduliste ning vabariiklike tööstusharude ja infoasutuste väljaandeid. Raamatukogu alustas tööd kuue osakonnaga: komplekteerimise ja kataloogimise, fondide säilitamise ja laenutamise, tehnikakirjanduse erilaadide, patendifondi, teadusliku bibliograafia ning metoodika osakond.

1974. aastast oli VTTR vabariiklik keskus, mille kaudu asutused ja ministriumid tellisid konverteeritava valuuta eest välismaist kirjandust.

Uus raamatukogu sai ruumid Rahvamajandusnõukogu majas, Lomonossovi (Gonsiori) 29 teisel korrusel ja keldris, patendikogu jäi endiselt Elektrotehnika tehasele kuuluvasse hoonesse Piriita tee 20. Lomonossovi tänavale koliti Tõnismäelt VTTP Maja raamatukogu, sellega liideti TIKB tehnilise dokumentatsiooni osakonna kogud. Raamatukogu kolimine lõpetati novembri keskel. Algusest peale võitles raamatukogu ruumipuudusega. Perioodika ja raamatute lugemissaali ei olnud, samuti oli kitsas teistes osakondades.

1.01.1968 loodud Vabariiklik Teaduslik-Tehniline Raamatukogu (VTTR) alustas tööd 1 616 646 teavikuga, millest põhiosa moodustasid leiutiskirjeldused (1,3 mln eks).

Patendikogu kolimine Olevimäele

1975. aasta sügisel kolisid patendi- ja tehnilise normdokumentatsiooni osakonnad värskelt remonditud ruumidesse vanalinna, Olevimägi 8/10. Uutes ruumides oli kaks fondihoidlat, kohapeal töötamiseks 64 kohaga lugemissaal, kuhu olid paigutatud ka mõned mikrofilmide lugerid. Lugemissaalis toimusid perioodiliselt Patendiinstituudi loengud. Lugemissaali kõrval paiknevas toas anti konsultatsioone.

1975. aastal oli fondi suurus 3,8 mln leiutiskirjeldust.

Ellen Johannes: 1967. a hakkasime kavandama uusi ruume. Muidugi tuli mõelda ka inventari peale. Mööbli ja seadmete saamist piiras defitsiit ja rahaline limiit. Seetõttu saigi fondi teavikute tarvis muretses Rakverest Kaubandusliku Inventari Tehasest kaupluseriulid. Ka tulevane koosseis sai paika pandud – 30 töötajat. Küsida nii palju töökohti oli muidugi suur jultumus. Kaitsesin seda projekti MNi juures asuvas Teaduse ja Tehnika Komitees ega saanudki mööda päid ja jalgu. Seal töötas sümpaatne ja meid väga soosiv koordinaator Niina Karisma, kes oma toetusega oli asendamatu. Kuid meil oli tasemel fond, mis juba aastaid oli tõestanud oma vajalikkust. Aga varsti pärast komitees käimist helistas mulle Boris Usatenko ning selgitas, et loodava raamatukogu I korrusele tulevad standardid ja preiskurandid (hinnakirjad). Olin aastaid südamega tööd teinud ja lootusrikkalt rohkemate ekspertidega patendiosakonda kavandanud. Eitavat vastust kuuldes ei tahtnud ma enam midagi teha. Kirjutasin lahkumisavalduse.

Ellen-Kadi Kask: Olevimäe maja võitles välja Aleksander Illi. Alguses olid majas saalide asemel pisikesed toad, igas toas pliit. Praeguses mikrofilmide hoidlas oli treeningsaal. Maja raamatukogu kohandamise projekti tehti väga kaua aega. Uue maja asukoht oli hea: TA instituudid olid lähedal. Läheduses paiknesid tehased: masinatehas Ilmarine, tehas Volta jt.

Tolle aja kohta oli see üks kaasaegsemaid raamatukogusid, lugemissaalis oli piisavalt kohti, seinte ääres riulitel teatmeteosed, büllետäänid, sõnaraamatud. Saalis istus valvebibliograaf. III korrusel oli laenutusosakond, sealt anti papkaside (kaustasid) välja. Oli üks teenindaja ja 2 fonditöötajat.

Mõne aja möödudes sai raamatukogu direktoriks Boris Usatenko. Ta töötas enne Rahvamajanduse Nõukogu süsteemis, oli pensionieelik ning seetõttu määrati raamatukogu direktoriks. Tal olid valitsuses kõik tuttavad. Kui midagi vaja, võttis telefoni ja helistas ning ajas asjad korda.

Patendifond 1970.-1980. aastail

1973. aastal oli patendifondis 2,9 mln leiutiskirjeldust 18 riigist.

Eesti tehnikainfo arenes jõudsalt edasi, 1971. a võeti kasutusele esimene tehnikainfo väljastamise automatiseeritud süsteem VATTIS (Vabariiklik Automatiseeritud Teadus- ja Tehnikainformatsiooni Süsteem). Selle raames hakkas 1979. a tööle automatiseeritud valikteadistussüsteem VALTER, mis võimaldas teadlaste ja spetsialistide jooksvat teenindust teadus- ja tehnikauudistega.

Fondi koosseis

1970ndatel aastatel asendusid sotsialistlike riikide paberdokumendid järk-järgult mikrofilmidega.

Nõukogude Liidu eksisteerimise ajal komplekteeriti patendidokumente ainult Venemaa tootmisettevõtte „Patent“ ja teadustootmiskoondise „Poisk“ kaudu. Kõige täielikumalt olid esindatud NLi autoritunnistused, mida saadi kahes eksemplaris. Alates 1968. aastast järjestati need rahvusvahelise patendiklassi (*International Patent Classification* ehk IPC) järgi, iga redaktsioon paiknes eraldi. IPC uus redaktsioon hakkas kehtima iga viie aasta järel. Välisriikide patendidokumendid saabusid Moskvast tihti 6-9 kuulise hilinemisega ning lünklikult. 1974. aastal sisaldas fond Austria,

Bulgaaria, Hollandi, Suurbritannia, Norra, Poola, Rootsi, Rumeenia, Ungari, Saksa DV, Saksa FV, Taani, USA, Soome, Prantsusmaa, Tšehhoslovakkia ja Šveitsi leiutiskirjeldusi.

Fondi koosseisu kuulusid ka enamiku eelnimetatud riikide patendibülletäänid, kuigi sageli ebatäielike aastakäikudena. Kaubamärkide- ja tööstusdisainilahenduste (ehk tööstusnäidiste, nagu neid tollal nimetati) bülletääne oli vähe.

Patendialased raamatud ja ajakirjad olid valdavalt venekeelsed.

Patendiosakonna raamatufond koosnes umbes mõnesajast, põhiliselt Moskvast välja antud raamatust, mis mahtusid kõik ühte riulisse. Patendialased ajakirjad olid valdavalt venekeelsed (nt «*Интеллектуальная собственность*», «*Патенты и лицензии*», «*Патентное дело*», «*Изобретатель и рационализатор*»). Ilmus ka eestikeelset kirjandust, tuntumateks autoriteks Heinu Koitel, Ants Kukrus, Aleksander Ennuvere, Albert Jaansoo, Edmund Rökk.

Raamatukogu töötajate loodud teatmestu sisaldas NLi leiutiskirjelduste numbrikartoteeki, NLi avaldamata leiutiskirjelduste numbrikartoteeki, patendibülletäänide kartoteeki ning teatme- ja meetoodilise kirjanduse tähestikkataloogi.

Ellen-Kadi Kask: Vene raha raamatukogul teavikute muretsemiseks jätkus, valuutat mitte. Raamatukogu kuulus Infoinstituudi alla ja viimane jagas raha. Kui instituudi vajadused rahuldatud olid, siis saime ka meie midagi oma fondi komplekteerimiseks.

Kersti Peekma: Alustasin tööd osakonnas suurte filmirullide lahtilõikamisega. Tollal saadeti nii paberil kui ka mikrofilmil leiutiskirjeldused Moskvast. Moskva oli keskus ja Venemaa sai Ameerikast, Saksamaalt jt maadest leiutiskirjeldused paberil. Moskvast kooperiti paberfond mikrofilmidele ja -fiššidele. Filmid tulid tohutu suurte kogustena ja suurte rullidena, mida tuli hakata kerima väiksemaks. Tööd oli nii palju, et jätkus isegi paljulapseliste emadele kodus. Inimesed tulid autoga järele, filmirullid või paberdokumendid laaditi peale ja määratud tähtjaks toodi töödeldult tagasi. Ühel päeval otsustasin proovida oma tööjõudlust ja lõikasin hommikust õhtuni filme. Suutsin töödelda 1000 dokumenti: masinas filmi kerida ja lõigata see 10 dokumendi kaupa juppideks ning karpi paigutada. Kui 1000 dokumenti keritud sain, olin pärast seda nädal aega praktiliselt pime, kuna tempo oli olnud lihtsalt öudne. Ilmselt polnud tervisele kasulik ka filmidest eralduv spetsiifiline lõhn. Kõik filmifondi töötajaid said tervistkahjustava töö eest nn eripiima. Seda tööd sai teha ainult tasa ja targu. Paberfondiga oli isegi raskem töötada. Palju oli tolmu ning töö veelgi rutiinsem. Dokumendid saabusid numbrite järgi ja neid jaotati klassidesse. Meie nimetasime seda protseduuri paberite lappamiseks.

Fondist materjalide kiiremaks leidmiseks katsetasime erinevaid süsteeme. Moskvast saime idee sisse seada numbriraamatud. Sinna kirjutati saabunud Euroopa patenditaotluse number ja nii sai teada, kas see on fondis olemas. Võtsime suurelt raamatukogult eeskujuga, tegime palju tööd, kuid mitte kunagi neid numbriraamatuid ei kasutatud. Lihtsam oli minna fondi ja vaadata, kas dokument on olemas, sest fond oli käe-jala juures.

Patendiinfo hankimine toimus ainult läbi Moskva. Fonditöö oli aeganõudev ja rutiinne töö.

Mikrofoto – aparaat mikrofilmi töötlemiseks ja lugemiseks.

Patenditeenused 1970.-1980. aastail

Ettevõtetele hakkas tegema patendiuuringuid ja leiutistele õiguskaitsetaotlusi koostama ÜPTK TF, mille juhatajaks oli aastatel 1974-91 Harri-Koit Lahek.

Elektronilise infoga teenindasid ettevõtteid ja asutusi arvutuskeskused. Tolleaegses infovõrgustikus oli neil märkimisväärne koht.

Arvutuskeskuste ajajärk.

Patendiinfoga varustas uurijaid ja ettevõtete spetsialiste Plaanikomitee arvutuskeskus, kuhu esitati päringud. Vastuseks saadi signaalinfo prinditud kujul, mis saadeti asutustesse. Väljatrüki olid patentide korral patendidokumentide numbrid, nimetus, leiutajad, omanikud, patendiklassid ja sisu lühikokkuvõte. Sellega mindi VTTRi patendiosakonda ja lasti välja otsida vajalikud dokumendid, et tellida koopiaid või lugeda täistekste lugemissaalis.

Raamatukogu teenindas nii ettevõtteid ja organisatsioone kui ka üksikleitajaid.

Patendiosakonnas sai laenutada või kohapeal lugeda metoodilist kirjandust, leiutiskirjeldusi paberil või mikrokandjatel. Laenutuse tähtaeg oli üks kuu. Ettevõtetele väljastpoolt Tallinna saadeti paberdokumente posti teel, vajalik oli ettevõtte kirjalik tellimus, mõne aja pärast saatis ettevõtte dokumendid tagasi. Kasutati raamatukogudevahelise laenu- tuse e RVL teenust.

1974. aastal loodi
**Üleliidulise Patendi-
teenuste Keskuse
Tallinna filiaal (ÜPTK TF).**

150-200 m² suurune saal oli täis ühe EC-seeria arvuti e "Jeesukese" seadmeid. Piki äärtest aukudega ja volditud väljatrükke vastusandmetega kutsuti „linadeks“.

Kliendid tellisid palju koopiaid, sh posti teel, lunamaksuga. Koopiaid valmistati alates 1976. aastast Olevimägi 10 paiknevas keldris. Infoinstituut ostis raamatukogule valuuta eest kaks koopiaimasinat: Rank Xerox 1000 ja Rank Xerox Microprinter, mis aastast 1981 läksid seoses paljundustehnika tsentraliseerimisega üle eksperimentaalkombinaadile BIT. Üks koopia- masin võimaldas paberdokumentidest ja teine mikrofilmidest paber- koopiade tegemist. Päevas tehti keskmiselt pooltuhat koopiat.

**Telliti pooltuhat koopiat
päevas.**

Patendiuuringute tegemiseks kasutati Moskva patendiinformatsiooni instituudi (ВНИИПИ) poolt koostatud registreid ja temaatilisi leiutiste kogumikke. Teemaatilised kogumikud ilmusid aastatel 1972-1977 väljaandena „Изобретения за рубежом“, 1978-1984 väljaandena „Изобретения в СССР и за рубежом“ ja alates 1985. aastast - „Изобретения стран мира“. Esialgu sisaldasid kogumikud USA, Prantsusmaa, Suurbritannia, Saksa FV, Jaapani ja Šveitsi dokumentide lühikokkuvõtteid originaalkeeles ja vene keeles, hiljem lisandusid NSVL, rahvusvahelised PCT ning Euroopa Patendiameti dokumendid. Põhilisteks kasutajateks olid ettevõtete patendispetsialistid ja Patendi-

Esimene lugeja meelespea, trükitud BITis nagu enamik VTTRi väljaandeid.

teenuste Keskuse (ÜPTK TF) töötajad. Patendialaseid artikleid võis otsida patendiosakonna töötajate poolt koostatud teemakartoteegist.

Perioodiliselt ilmusid fonditeatmikud (1970. a ja 1974. a koostaja Ellen-Kadi Kask, 1977. a koostajad Ellen-Kadi Kask ja Tiiu Brenner, 1981. a koostajad Tiiu Brenner ja Urve Veinmann, 1988. a koostaja Milvi Hiieemets), mis vahendasid klientidele üldist teavet patendiosakonna fondidest ja teenindusviisidest. Ajavahemikul 1965-1988, enamasti iga-aastase venekeelse väljaandena, koostati Statistikaameti andmete põhjal eelnenud aastal Eestis juurutatud leiutiste nimestik, kus oli välja toodud ka leiutise rakendamisest saadud majanduslik

Milvi Hiieemets töötas hoolsalt teatmeteeninduses.

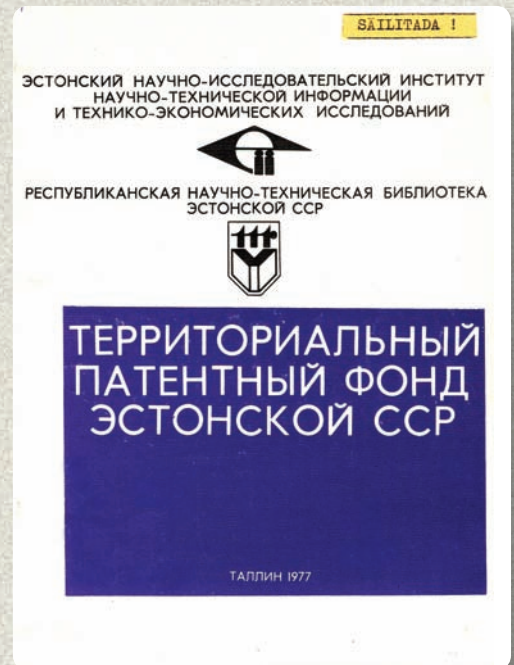
kasu. 1984. aastal ilmus Anu Nuudi jt koostatud "Eesti NSV leiundusalase kirjanduse bibliograafia 1964-1984".

Kersti Peekma: Patenditöötajad tellisid III korrusel paiknevast NLI fondist palju: 50-100 leiutiskirjeldust korraga oli tavaline. Raamatukogu töötajad otsisid vajaliku materjali neile kribinal-krabinal välja. Kui see oli läbi töötatud, siis tuli kõik taas omale kohale panna. Dokumentidest tehti koopiaid, põhiliselt siiski filmidest, sest kes oleks jaksanud neid kohapeal masina taga lugeda. Lugejad laenasid ka bibliograafia osakonnast ajakirju. Raamatukoguhoidjate töö oli päev läbi pingeline, kuna peale laenutamistöö tuli ka fond korras hoida.

Täiendõpe oli vajalik

Anu Nuut: Soov ja vajadus enesetäiendamiseks kasvas ja selleks olid iga-aastased kursused Moskvas, seminarid Läti ja Leedu kolleegidega, hiljem kohtumised soomlaste ja rootslastega ning õpingute jätkamine Eesti Tehnilise Loomingu ja Patentoloogia Instituudis. Sellesse ajajärku jäid ka esimesed katsed arendada koostööd Põhjamaadega: Soome ja Rootsi Patendiametite koosseisus olevate patendiraamatukogudega. Toimusid vastastikused külaskäigud ja kogemuste vahetus. Eriti tihedaks kujunes koostöö Soome Patendiameti Raamatukogu juhataja Ritva Sundqvistiga, kes pakkus omapoolset abi kogude kujundamise osas. Kujunes nägemus sellest, milline peaks olema patendiraamatukogu Eestis.

1977. aasta teatmiku esikaas EII ja VTTRI logodega.

Anu Nuudi patendiinstituudi diplom.

Kersti Peekma: Me tahtsime teada enam, kui raamatukogunduslik haridus võimaldas. Soovisime spetsialistidega patendinduses kaasa rääkida ja seetõttu sai mindud õppima Eesti Tehnilise Loomingu ja Patentoloogia Instituuti, tööstusomandi õiguskaitse ja patendiinfo erialale. Lõpetajad said patenditöötaja kõrgema kvalifikatsiooni. Meie kursus kestis ilmselt 1989-1990, sest mul on kirjas, et ma lõpetasin 1990. a. Peale minu õppisid sellel kursusel veel Anu Nuut, Milvi Hiieemets, Maive Prede, Maret Kabi.

Mõtlesin, et mis see kool ja lõputöö ikka ära ei ole. Euroopa patendisüsteemi ja Euroopa patendinduse materjalid olid kõik vene keeles, eestikeelset terminoloogiat veel õieti polnudki välja arendatud. Seetõttu leidsin, et on õigem teha töö vene keeles. Nägin kõvasti vaeva.

1980ndate aastate raskused ja uuendused

Kohapealne patendifond jäi lünklikuks ja ei võimaldanud alati vajalikul tasemel uuringuid, seetõttu käisid patenditöötajad tihti tööl Moskvas üleliidulises patendiraamatukogus.

**Ruumipuudusel
osa patendikogust
konserveeriti.**

VTTR ja patendifondiosakond töötasid välja patendikirjanduse järelkomplekteerimise kava, mille kohaselt tuli aastatel 1980-1982 soetada täiendavalt ligi 2 mln leiutiskirjeldust. Fondi täiendamiseks tehti algust, kuid seda ei suudetud lõpuni viia. Hoiuruumi puudumise tõttu jäi suur kogus mikrofilmil saadud dokumente töötlemata ja riiulitele paigutamata. Peale NL, USA, Suurbritannia, Prantsusmaa ja osaliselt Skandinaaviamaade dokumentide kogu oli märkimisväärne osa patendifondist lugejatele kättesaamatu. Kogude paigutamiseks võeti ruumi juurde lugemissaali ja koridore arvelt.

**1982. a loodi tehnika-
kirjanduse erilaadide
piirkondlikud depood.**

Fondi sisu avasid kaartkataloogid.

Seoses üleliidulise kogude kasutamise optimaalse süsteemi loomisega moodustati 1982. a tehnikakirjanduse erilaadide piirkondlikud depood: tehniline normdokumentatsioon Leedus, patendidokumentatsioon Lätis, toodangukataloogid Eestis, autoritunnistused Valgevenes. Depood kohustusid tagama oma kogude kasutamise teistele osapooltele.

**1988. aastal muudeti
territoriaalne patendifond
vabariiklikuks
baasfondiks.**

Olukord muutus, kui patendifond sai vabariiklikuks baaskoguks. Territoriaalse patendifondi sügavus jäi tagasiulatuvalt keskel läbi 15 aasta piiridesse, kuid baaskogule esitatavad nõuded suurenesid: patendifondi sügavus pidi olema 25 aastat ja võimaldama kohapeal teostada täielikku patendiuuringut. Seoses sellega teostati USA kogude kontroll ja järelkomplekteerimine. Patendifond oli üks 30st patendikirjanduse baaskogust NLis, mis komplekteeriti kogu patendiklassifikatsiooni ulatuses.

**1989. aastal võeti
kasutusele uus andme-
kandja – mikrofišš.**

Mikrofišid paiknesid spetsiaalsetes kappides.

1988. aastal lisandusid fondi rahvusvahelised patenditaotlused (PCT ehk Patent Cooperation Treaty alusel) ja Euroopa Patendiameti dokumendid.

1980ndate aastate lõpul võeti kasutusele mikrofišid ehk filmikaardid. Igal mikrofišil paiknes üks patendidokument. Kui enamik mikrofilme olid positiivkujul, siis mikrofišidest olid osad negatiividena ja nendest paberkoopiate tegemiseks vajati spetsiaalseid koopiamasinaid.

1980ndad aastad – igal ajastul on oma märk

Anu Nuut töötas murrangulistel aegadel patendiosakonna juhatajana.

Anu Nuut: Asusin tööle patendiosakonna juhatajana 1987. aastal. Minu eelkäijad Ellen Johannes ja Kadi Kask olid pannud aluse leiutiskirjelduse fondile ja patendiinformatsiooni vahendamisele Eestis, mis oli kujunenud toonaste võimaluste juures võrdväärseks teiste Baltimaade patendifondidega tehnikaraamatukogude koosseisus. Patendiosakond oli üks väärikamaid Eesti Tehnikaraamatukogu koosseisus ja moodustas 80 % raamatukogu 10 miljonilisest kogust. Võimalused olid sellised nagu nad sel hetkel olid: ainus võimalus fondi komplekteerimiseks ja täiendamiseks oli läbi Moskva. Seetõttu olid raamatukogul väga head koostöösuhted tootmisettevõttega "Patent", Moskva Patendiraamatukoguga ja Üleliidulise Patendiinformatsiooni Teadusliku Uurimise Instituudiga (VNIIP). Põhirõhk oli suunatud kogude täielikkuse ning ekspertiisiks vajaliku 25-aastase sügavuse saavutamiseks. Töö oli väga raske, sest informatsiooni sai tellida vaid mikrokandjatel (mikrofilmidel ja mikrofiššidel), nende töötlemine aga oli väga aeganõudev. Vaatamata sellele iseloomustas seda ajajärku suhteliselt tihe fondi kasutamine. Meie igapäevasteks lugejateks olid peaaegu kõik tänased patendivolinikud. Koostöö patendifondi kasutajatega oli hea, parim tagasiside oli igapäevane suhtlus lugejatega ning vestlused, mille käigus selgusid puudused ja rahulolu.

Patendiosakonna kollektiiv oli tubli ja kokkuhoidev.

Kogude kasvades olid ruumid muutunud kitsaks, fondid paiknesid sõna otseses mõttes põõningust keldrini, osaliselt isegi Olevimägi 10 garaažis. Sisulisi patendiuringuid töötajad ei teinud. Raamatukoguhoidjale tähendas tehnikaraamatukogu aeg palju üksluist käsitsitööd, mis hõlmas paberdokumentide järjestamist klassi- ja numbrifondi, kaustade vormistamist, mikrokandjate töötlemist,

koopiate tegemist ja saatmist. Vaatamata sellele teenindas raamatukogu teadlasi, insenere, tehnikuid, leiutajaid ja üliõpilasi spetsiifilise erialase teabega, mis võimaldas ühtlasi täiendada ka raamatukogutöötajate eneste teadmisi.

Fondid sisaldasid paberdokumente ja mikrokandjaid põõningust keldrini.

NL süsteemi lagunemine – pöördeline aeg raamatukogus

1991. aastal oli VTTRi kogudes 12 171 759 dokumenti, külastusi aasta jooksul 35 643, laenutusi 1 287 692.

1991. aastal nimetati VTTR ümber Eesti Tehnikaraamatukoguks.

9-10 m³ fondi läks prügimäele.

Kaheksakümnendate aastate lõpu ühiskondlik-poliitilised muudatused ja majandusuuendused mõjutasid tehnikaraamatukogusid. Raamatukogusid vähendati juba 1980ndate lõpul, ettevõtete iseseisvumine ning mitmete asutuste (projekteerimis- ja uurimisinstituutide jms) likvideerimine tõi kaasa ka nende raamatukogude likvideerimise või reorganiseerimise. Lagunes nõukogudeaegne teadus- ja tehnikainfosüsteem, mis andis end ehk kõige teravamalt tunda VTTRis.

Anu Nuut: Olime täiesti mattunud fondi loomisesse, töö oli tohutu, nii et inimesed ei suutnud kogu mahtu läbi töötada. Fond oli paigutatud tubadesse ja koridoridesse, kuhu aga midagi ära panna sai.

1992. aasta ning sellele järgnevad aastad olid murrangulised, see oli ajastu märk. Töö, mis tundus väga vajalik ja mida aastaid tehti, muutus järsku tarbetuks.

Kersti Peekma: Aeg tegi pöörde ja hakkasid tulema esimesed bibliograafiliste andmetega CD-ROM-id, sellele järgnesid Euroopa, rahvusvahelised ja Ameerika patendidokumendid. CD võttis riulil palju vähem ruumi. Elu oli lihtsam, ei pidanud löikama, kleepima, panime ainult CDd kappi. Siiani kogutud fondi polnud enam tarvis. Selle lõppsaatus oli prügimäel. Siis tekkis küsimus - olime filme aastaid hoolega löikunud - kas tõesti viskame kõik ära? Jah, nii tegime. Eialgu toimus see valikuliselt. Filmid sisaldasid hõbedat, pidime tegema kirja, et see on eritöötlemisele kuuluv praht. Viskasime nädalaga ära selle, mida olime kümnete aastate jooksul hoolikalt kogunud.

Selline on NLI leiutiskirjelduste fond.

Eesti Patendiraamatukogu

Heinu Koitel: 1980ndate aastate teisel poolel toimusid Patendiinstituudi organiseerimisel rahvusvahelised seminarid, kus esinesid Soome Patendiameti peadirektor Martti Enäjärvi, Stockholmi Ülikooli prof Ulf Bernitz jt. Tol ajal saime häid kontakte Norra, Soome jt maade juhtivate patendispetsialistidega. Tekkis lootus, et ehk saame taastada Eesti Patendiameti, mis 3. detsembril 1991. a taasasutati. Suured teened patendiameti loomisel on mitmetel tuntud patentoloogidel ja kindlasti tollaegsel Eesti Patendiuringute Keskuse direktoril Harri-Koiti Lahekul. Varasem ÜPTK TF nimetati 1991. a ümber Eesti Patendiuringute keskuseks. Järgnes tööstusomandi seaduste väljatöötamine.

Päris teravalt vaieldi selle üle, kas võtta kasutusele õiguskaitsetaotluste ekspertiisüsteem või registreerimissüsteem. Vaidlusest võtsid osa tuntud Eesti patentoloogid Matti Päts, Toom Pungas, Harri-Koiti Lahek, Heinu Koitel, Ants Kukrus, Jaak Ostrat jt. Jäime ekspertiisüsteemi juurde, nii nagu ühes korralikus riigis peaks olema. Meil olid head spetsialistid ja patendiraamatukogu olemas. Naabervabariikides Lätis ja Leedus otsustati registreerimissüsteemi kasuks.

**Patendiraamatukogu
fondi suurus 11 mln
dokumenti.
Raamatukogus töötas
30 inimest.**

1991. a nimetati VTTR ümber Eesti Tehnikaraamatukoguks. 1992. aastal alustas Eesti Patendiameti allasutusena tegevust Eesti Patendiraamatukogu, mis loodi Eesti Tehnikaraamatukogu patendiosakonna baasil. Tehnikaraamatukogu standardite fond läks Riikliku Standardiameti koosseisus loodud Eesti Standardiraamatukogule. Raamatud, perioodika, infovaljaanded ja tootekataloogid liideti Tallinna Tehnikaülikooli kogudega.

Vasakult: Harri-Koiti Lahek, Heinu Koitel, Enn Urgas ja Ott Moorla patendikonverentsil 2002. aastal.

1992. aastal oli teabekogude maht 11 mln.

Eesti Patendiraamatukogu esimeseks direktoriks sai Eve-Mall Vare, kes VTTRis töötas direktori asetäitjana. Tööd alustati ülesandega luua iseseisva riigi patendiraamatukogu, mille fond vastaks patendiameti ekspertide nõuetele ning mis ühtlasi oleks avalikuks kasutamiseks mõeldud kaasaegne infokeskus. Sellest lähtuvalt tuli komplekteerida kogud ja arvestada patendikoostöölepingu PCT (Patent Cooperation Treaty) nõudeid ekspertiisifondi miinimumriikide osas ning koguda USA, Jaapani, Venemaa, Suurbritannia, Saksamaa, Prantsusmaa, Šveitsi ning EPO (Euroopa Patendiamet) ja WIPO (Ülemaailmne Intellektuaalomandi Organisatsioon) patendidokumente ja -bülletääne.

1997. aastal sai Eesti Patendiraamatukogu iseseisvaks asutuseks Majandusministeeriumi haldusalas ning uus põhimäärus kinnitati 11. augustil.

Eve-Mall Vare: Õige aeg raamatukogu tegevuses algas 1992. aastal. Patendiamet taotles fondi komplekteerimiseks valitsuselt vahendeid, ca 1,4 mln krooni. Raha saime, dokumendid komplekteerisime. Käivitus vahetusfond ja paljudelt riikidelt saime ka tasuta dokumente. Käisime koolitustel Rootsi ja Soome patendiraamatukogudes. Koolitustes osalesid 1992. aastal peaaegu kõik töötajad. Paralleelselt koolitustega hakkasime kasutama esimesi arvutiprogramme. Argipäeva raskused tuli ületada, tööd ja õppimist oli palju, kuid see oli huvitav. Meid külastasid spetsialistid Euroopa Patendiametist ja me tutvustasime neile oma kogusid ning otsingusüsteeme. Hiljem saatsid tänukirja, et neid nii hästi vastu võtsime.

Kuidas kõike teostada? Olime tagasi alguses

Tiina Feldmanis: Raamatud praktiliselt puudusid, arvuteid polnud, puudus ettekujutus kaasaegsete patendiraamatukogude tööst. Välismaalt ostetavad teavikud on olnud alati kallid, eriti veel 1990ndate alguses, kui raha nappis kõigis valdkondades, kuid siiski saime väljaannete ostmiseks riigieelarvest küllaltki suured summad.

Lisaks nõutud fondi komplekteerimisele (PCT miinimumriigid) soovisime tellida edasi fondis juba olemasolevate teiste riikide leiutiskirjeldusi (Põhjamaad, Austria, Ida-Euroopa maad).

Venemaa vahendusel välismaiste patendidokumentide tellimine ei olnud otstarbekas. Venemaa patendiamet publitseeris välisriikide dokumente endiselt kallitel mikrofiššidel ja dokumendid saabusid hilinemisega. Varasem kogemus oli ka näidanud, et palju dokumente jäi saabumata. Seega tuli välisriikide patendidokumente ja bülletääne tellida otse vastavate riikide patendiametitest.

Lugemissaali töötajad (vasakult) Mari Tiits, Riina Pohlak ja Anne Mänd koostasid raamatukogupäevade raames 2000. aastal näituse.

Varasemate aastate leiutiskirjelduste järelkomplekteerimiseks tegid raamatukogu töötajad ära suure töö: selgitati välja puuduvad dokumendid ja koostati nimekirjad. Näiteks aastatest 1963-1991 oli USA leiutiskirjeldusi puudu üle nelja tuhande. Need õnnestus saada USA Patendi- ja Kaubamärgiametilt majandusabi korras tasuta. Sidemeid tuli luua eri riikide patendiametitega, aga ka perioodika- ja raamatuvahendajatega. 1992. aasta suvel saatsime esimesed kirjad patendiametitesse Šveitsi, Saksamaale, Ameerika Ühendriikidesse, Suurbritanniasse, Prantsusmaale ja Euroopa Patendiorganisatsiooni. Selgitasime raamatukogu loomisega seonduvaid probleeme, küsisime nõu patendidokumentide tellimiseks, palusime hinnapakumisi eri teabekandjatel (paberil, mikrofišil, CD-ROM-il) väljaannetele. Juba 1988. aastal, mitu aastat enne kui alustasime Pa-

tendiraamatukoguna, pöördusid direktori asetäitja Eve-Mall Vare ja patendiosakonna juhataja Anu Nuut palvega nõu ning abi saamiseks lähemate naabrite Soome, Rootsi, Norra ja Taani patendiraamatukogude poole, kes osutusid meie suhtes väga vastutulelikeks.

Esimesed käigud Euroopasse ja rahvusvaheliste kontaktide loomine

Eve-Mall Vare: Eriti tihedaks kujunesid sidemed Soome Patendiraamatukoguga. Majandusabi korras saime tasuta Põhjamaade leiutiskirjeldusi ning bülletäänne alates 1990. aastast. Rootsi patendiraamatukogu korraldas meie töötajatele 1992. aasta veebruaris koolituse Stockholmis ning sama aasta septembris Tallinnas. Suhtlemine Soome ja Rootsi kolleegidega andis meile ettekujutuse pika traditsiooniga kaasaegsete patendiraamatukogude töökorraldusest, fondidest, teatmeteendindusest, kasutatavast infotehnoloogiast. Tõukord, arvestades meie argipäeva, tundus ligilähedasegi taseme saavutamine üsna kättesaamatu, kuid alustada tuli.

1990ndate aastate alguses sõlmiti esimesed väliskontaktid.

1990ndate aastate alguses sõlmiti esimesed väliskontaktid. Tõukord, arvestades meie argipäeva, tundus ligilähedasegi taseme saavutamine üsna kättesaamatu, kuid alustada tuli.

Vasakult: Irina Vekšina, Sirje Tambaur, Eve-Mall Vare, Tiina Feldmanis, Vija Sproge – Läti kolleegid meil külas.

Rootsi patendiraamatukogu annetused

Kersti Peekma: Rootsi kolleegid annetasid oma riigi patendidokumentid, mis transporditi Eestisse sponsorite finantseerimisel. Täpselt ei mäleta, kes toetas, vist Lions klubi. Paberdokumente oli suur laevatäis. Kõik see toimetati sadamast raamatukokku, laadisime uuesti dokumendid auto peale ja saatsime Lasnamäele raamatudepoosse. Seal tuli jälle kõik kärele tõsta ning ülemisele korrusele sõidutada. Füüsilist tööd sai palju teha. Lasnamäe depoos oleksime pidanud dokumendid klassidesse jaotama. Rootslastel oli fondis omi dokumente kaks eksemplari ja nad olid õnnelikud, et said osa ära anda. Tööd oli palju ja inimestel polnud esialgu aega Rootsi saadetisega tegeleda. Aja möödudes kadus ka huvi, kuna interneti vahendusel oli võimalik juba sama info kätte saada. Kui ma töölt lahkusin, siis helistati mulle veelgi depoost ja küsiti, et millal me nende korrastamisega tegelema hakkame. Täna seni on nende saatus teadmata. Kas need on veel seal alles? Igall juhul oli neid terve tuba maast laeni täis.

Meile annetati ka lahkelt tehnikat. Paljut, mida rootslased kinkisid, sai kasutada, nagu näiteks mikrofišside vaatamiseks suure ekraaniga masin, mis seisis direktori kabinetis ja mida mina demonstreerisin Patendiameti jt külalistele. Tol korral võtsime kõik vastu, ka täiesti vananenud tehnika, nagu arvuti, mille programmigi kusagil enam polnud ja mis oli täiesti kasutamiskõlbmatu. Vaatamata kõigele olime oma toetajatele koolituste ja muu abi eest tänulikud.

Ajakirjade ja raamatute kogu

Tiina Feldmanis: Patendiraamatukogu algaastail kuni 2000. aastani korraldas komplekteerimist direktori asetäitja Mare Tammark, kes tänu pikaajalisele töökogemusele patendifondis omas väga häid tööstusomandialaseid teadmisi, milleta raamatu- ja ajakirjade fondi loomine oleks olnud mõeldamatu. Just aastatel 1992-1995 kujundati fondi edasised komplekteerimispõhimõtted ja tehti suures osas valikud, mille alusel on toimunud kogude areng tänaseni.

Eesti ainsa tööstusomandialase info keskusena hakkasime looma intellektuaalomandialaste ajakirjade ja raamatute kogu, mille süstemaatiliseks arendamiseks varem võimalused puudusid. Nõukogude ajal said raamatukogud valuutat vähe, Tehnikaraamatukogu ajal jätkus valuutat vaid mõne välisriigi originaalbületääni ostmiseks ning sedagi aastate lõikes ebahühtlaselt. Nüüd tekkis võimalus tellida maailmas tunnustatud intellektuaalomandialaseid ajakirju (Patent World, Trademark World, Copyright World, European Intellectual Property Review, World Patent Information jt) ning osta oma valdkonna raamatuid üle maailma. Raamatute valimine fondi toimus kirjastuste kataloogide alusel,

telliti nii otse kirjastustelt kui kasutati ka Eesti raamatuvahendajaid, näiteks Allectot ja Krisostomust.

Bületäänide tellimiseks kasutasime esialgu rahvusvahelist perioodikavahendajat Swets&Zeitlingeri, kelle kaudu ostsime 1993. aastaks Ameerika Ühendriikide, Saksamaa, Suurbritannia, Euroopa Patendiameti bületäänid ning Ülemaailmse Intellektuaalomandi Organisatsiooni (WIPO) rahvusvaheliste patenditaotluste, kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste bületäänid.

Bületäänide hankimine muutus lihtsamaks, kui 1993. aasta septembris hakkas ilmnema Patendiameti ametlik väljaanne „Eesti Kaubamärgileht“. Nüüd oli olemas esimene väljaanne, mida pakkuda teiste riikide patendiametitele rahvusvaheliseks vahetuseks. Juba 1993.-1994. aastal sõlmis Patendiamet väljaannete vahetamise lepingud 26 riigi patendiametiga, järgmistel aastatel lisandus lepinguid veelgi. Peale bületäänidele hakkasime vahetuse korras saama leiutiskirjelduste (USA, Austria, Šveits, Soome, Taani ning hiljem ka Saksamaa) täistekste ja andmebaase (USA). Meie raamatukogu on Patendiameti väljaannete ametlik levitaja, kes korraldab väljaannete müüki ja vahetust. Rahvusvaheline vahetus on eriti oluline just väikestele riikidele, kelle ressursid võrreldes suurte riikidega on paratamatult piiratud.

Eve-Mall Vare tänab Mare Tammarki tehtud komplekteerimistöö eest.

Patendiamet väljaannete vahetamise lepingud 26 riigi patendiametiga, järgmistel aastatel lisandus lepinguid veelgi. Peale bületäänidele hakkasime vahetuse korras saama leiutiskirjelduste (USA, Austria, Šveits, Soome, Taani ning hiljem ka Saksamaa) täistekste ja andmebaase (USA). Meie raamatukogu on Patendiameti väljaannete ametlik levitaja, kes korraldab väljaannete müüki ja vahetust. Rahvusvaheline vahetus on eriti oluline just väikestele riikidele, kelle ressursid võrreldes suurte riikidega on paratamatult piiratud.

Üleminek kaasaegsetele infokandjatele

Tiina Feldmanis: 1990ndate aastate kaasaegsel infokandjal - CD-ROMil - hakati leiutiskirjelduste täistekste tellima 1993. a. Esialgu ei olnud raamatukogul veel oma arvuti, kasutasime OÜst TEEK Toomas Etverkilt renditud arvutit, mis sobis küll bibliograafia ketaste vaatamiseks, kuid täistekste lugeda ei olnud võimalik. Kuigi mitme riigi leiutiskirjeldused saabusid meile vahetuse korras, pidime neid suures osas ka ostma. Pärast Eesti ühinemist Euroopa Patendikonventsiooniga 1. juulil 2002 saame Eesti patendiinfokeskusena Euroopa Patendiameti väljaanded (leiutiskirjelduste täistekstid, andmebaasid, bületäänid) tasuta.

1993. a esimene arvuti ja esimesed CD-ROMid patendiraamatukogus.

Patendiraamatukokku asusin tööle 1994. aastal, selle asutuse esimese ja ainsa IT-spetsialistina. Sellesse ajajärku jääb elektroo-

ei olnud võimalik. Kuigi mitme riigi leiutiskirjeldused saabusid meile vahetuse korras, pidime neid suures osas ka ostma. Pärast Eesti ühinemist Euroopa Patendikonventsiooniga 1. juulil 2002 saame Eesti patendiinfokeskusena Euroopa Patendiameti väljaanded (leiutiskirjelduste täistekstid, andmebaasid, bületäänid) tasuta.

Patendiraamatukokku asusin tööle 1994. aastal, selle asutuse esimese ja ainsa IT-spetsialistina. Sellesse ajajärku jääb elektroo-

Ülle Heinloo ja Ardo Urmet teevad patendiuringuid.

Marek Saarmark ja Mari Tiits jagasid raamatukogu 10. aastapäeva konverentsil külalistele meie väljaandeid.

nilise raamatukogu loomise algus. Tolle aja tehniline baas oli algeline, see sisaldas ühte vana ja kahte uuemat arvutit, kahte laserprinterit. Kuid siiski alustasime juba perioodilist kogude täendamist CD-ROM andmebaasidega. Lisaks täistekstidele tellisime bibliograafilisi CD-ROM andmebaase, millega kiiremini ja tulemuslikult patendi- ning kaubamärgiotsinguid teostada. Samaaegselt koostati Patendiameti väljaannete põhjal raamatukogus omi andmebaase. Paralleelselt elektrooniliste andmebaasidega olid 1996. aastani kasutusel INPADOCi fišandmebaasid, mida kasutasime eelkõige patendipere otsinguks, mõningate riikide osas otsinguks patendi-

1996. aastal sai raamatukogu internetiühenduse.

klassi, taotleja või leiutaja järgi. Kui raamatukogu 1996. a sai Internetiühenduse, tekkis võimalus juurdepääsuks rahvusvahelistele sidusandmebaasidele. Aastate vältel toimus raamatukogundusliku haridusega töötajate ümberõpe infotöö spetsialistideks, mis eeldab andmebaaside kasutusoskust ning võimaldab kiiret teabe vahendamist tellijale.

Vasakult: Sirje Tambaur, Ott Moorlat ja Kersti Peekma QuinEst konverentsil 2002. aastal.

Raamatukogu kui infolevi- ja koolituskeskus

Raamatukogu uuel aastatuhandel

Harri-Koit Lahek: Asusin Patendiraamatukokku tööle 1. oktoobril 1999. aastal. Üldjoontes olin raamatukoguga tuttav juba varasemast ajast. Viibisin sageli lugemissaalis, et oma igapäevatoos ja õppimisel vajaminevat teatmekirjandust ning dokumente läbi vaadata. Pealegi kuulus Patendiametis töötamise ajal raamatukogu kureerimine minu ametikohustuste hulka. Küllastasin raamatukogu keskmiselt 1-2 korda kuus.

Minu tööetuleku ajaks oli raamatukogu fond palju muutunud. Mikroandjad, paberdokumendid olid suures osas asendunud elektrooniliste andmekandjatega. Kasutati esp@cenetti, s.o Euroopa Patendiameti elektroonilist andmebaasi.

Infosüsteemide ja rahvusvahelise koostöö mõju

2002. a sai patendi-raamatukogu PHARE abil esimese raamatukogu infosüsteemi Internetikataloogiga.

Infosüsteemide areng mõjutas raamatukogude tegevust tervikuna. Varasemal ajal koostatud kaartkataloogid asendusid elektroonilistega. Tunduvalt muutus patendiraamatukogu töökorraldus. Kahtlemata on oma osa selles rahvusvahelisel koostööl ja seminaridel. Algse tõuke paremate seadmete, arvutiklassi ja tarkvara hankimiseks andis PHARE tugiprogramm aastatel 2001-2002. Töötajad osalevad igal aastal Euroopa patendikonverentsidel PATLIB (Euroopa patendiinfokeskuste konverents) ja EPIC (Euroopa patendiinformatsiooni konverents). Läti, Leedu ja Soome patendiraamatukogudega toimub tihedam infovahetus ja vastastikused õppekülastused. Patendiraamatukogu osales aastatel 2005-2007 Euroopa Ühenduse (EÜ) patendiametite koostöövõrgustiku NPO Network töös. Euroopa Ühenduse patendikeskused koostasid

aadressil www.innovaccess.eu ingliskeelse intellektuaalomandi kaitset ja oma teenuseid tutvustava infoportaali väikeettevõtetele. Aastatel 2007-10 osaletakse Euroopa Komisjoni Ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraadi konkurents- ning innovatsiooniprogrammi allprojektis, mille eesmärgiks on parandada väikeettevõtetele osutatavaid patenditeenuseid üle Euroopa.

Patendiinfo jõuab Eesti arendajateni

Harri-Koit Lahek: Uue aastatuhande alguses ei olnud Eesti tööstusomandi õiguskaitsetaotluste hulk suur, mis andis tunnistust olukorrast, et ettevõtetes omatoodete arendused kiratseid. Sageli ei osatud raamatukogust küsida tööstusomandialast infot

Vasakult Olli Ilmarinen, Tiina Feldmanis, Ülle Heinloo, Sirje Tambaur, Pirjo Kauraala, Kristiina Grönlund PATLIBil 2008. aastal Varssavis.

2000. aastal alustati

arendajatele teabepäevade korraldamist.

omatoodete loomiseks. Patendiinformatsioon tuli viia klientidele koju kätte ja nii alustasimegi koolitustega. Ühiselt läbiviidud koolitused Sirje Tambauri, Kersti Peekma ja Alar Vaaksiga toimusid Eesti suuremates linnades ja maakonnakeskustes: Tartus, Kohtla-Järvel, Jõhvis, Viljandis, Haapsalus, Raplas ja mujal. Tööturuameti töötute ümberõppe koolituskavasse lülitati muuhulgas tööstusomandi kaitse ühepäevane programm. Näiteks Raplas, praktikumi ajal, püüdsin algajaid aidata ning küsisin ühelt noormehelt, et

kas ta vajaks abi ülesande lahendamisel. Ta vastas ilma häbitundeta, et ei viitsi. Inimene oli saadetud riigi raha eest ümberõppesse, kuid ta ei teinud katsetki tööstusomandi info tundmaõppimiseks.

Paljudel arendajatel oli siiski äriidee olemas ja nad soovisid saada kogemusi ja oskusi patendiinfo edaspidiseks kasutamiseks.

Raamatukogu saab oma arvutiklassi ja koolitused jätkuvad

Uues arvutiklassis viib koolitust läbi Alar Vaaks.

2002. aastal avati arvutiklass.

2001. aastal alustati oma arvutiklassi rajamisega, mille pidulik avamine toimus 2002. a veebruaris raamatukogu tutvustava seminariga. Töötati välja ainekaavad ja programmid, mida reklaamiti raamatukogu veebilehel. Kuigi rahvusvaheline patentide internetiotsisüsteem esp@cenet oli loodud juba aastal 1998, siis praktiliselt hoogustus süsteemi kasutamine pärast asutustele interneti püsiühenduse kättesaadavaks muutumist, umbes aastal 2000. Siis alustati ka koolitustel esp@cenet kasutamise õpeta-

mist ja töötati välja infouuringute standardid firmauuringule ja teemauuringule. Järgnesid tehnikataseme uuringu teenusstandardid. Aastatel 1998, 2001 ja 2004 ilmusid patendiraamatukogu aastaraamatud, mis tutvustasid fonde ja teenuseid.

2006. aastal võitis raamatukogu riigihanke „Tööstusomandialase koolitussarja korraldamine“, kusjuures meie partneriteks olid Kaubandus-Tööstuskoda ja Bradley Dunbar Associates Estonia OÜ (BDA). Koolitussari sisaldas CDI ja Internetis publitseeritud e-õppe materjali „Patendiinformatsioon ettevõtte arendustegevuses“ ettevalmistamist ja ning kümne 8-tunnise praktilise kasutuskoolituse läbiviimist kokku 200 inimesele. Koolitusest osavõtjatele jagati ka innovatsiooniprogrammi LIIP väljaanne „Intellektuaalomand. Parima praktika juhend“, mis tõlgiti raamatukogu töötajate poolt.

Harri-Koit Lahek: Koolitus oli ette nähtud patendiandmebaasi esp@cenet kasutamise õpetamiseks. Õppematerjalide koostamisel olid peale minu tegevad tublid töötajad Sirje Tambaur, Ardo Urmet, Ülle Heinloo, Tiina Feldmanis.

Tehtud töö tulemusena, mis mõistagi pole ainult meie raamatukogu teene, on tööstusomandi rahvuslike õiguskaitsetaotluste arv aastatega kasvanud.

Suurenenud on ettevõtelt ja üksikisikutelt tellitud infouuringute arv. Mõnevõrra on langenud infopäringute ja -otsingute osakaal, mis on ka loogiline, sest patendiinfo koolitustel saadud teadmistega osatakse internetist infot juba ise üles leida. Meiepoolne panus inimeste harimisse patendinduse alal on õnnestunud, praktilisi oskusi oleme edasi andnud ca 500 inimesele.

Mida toob tulevik?

Harri-Koit Lahek: Patendiraamatukogu uuringuaruannetest on saanud ettevõtetele hinnatud kaup. Tulevikus tekib tõenäoliselt eraõiguslike patendiinfo uuringuteenust osutavaid ettevõtteid juurde. Arvan, et omafinantseeringutest äraelavate patendiuringufirmade tekkimiseni on Eestil käia veel pikk tee ja seetõttu peaks riik võimaluste piires seda turuosa esialgu täitma. Ka praegu pole tootearendajatel aega ise patendiinfot otsida ja analüüsida. Patendiraamatukogul on Eesti ettevõtluse riiklikus tugistruktuuris oma kindel koht. Ka maakondade keskraamatukogude roll võiks patendiinfo edastamise osas täieneda.

Raamatukogu on patendiinfo kompetentsikeskus. Tasemel koolitused, seminarid, konverentsid on kujundanud raamatukogust hinnatud õpikeskuse.

Harri-Koit Lahek ja Agnese Buholte – naaberriikide patendiraamatukogude direktorid.

Development of patent collections and services in Estonia. Summary

1919-40

During the first period of independency the patent office hold only Estonian industrial property documents, which now are in the collections of the National Archives of Estonia. From 1919 through 1940 2931 patents were issued, 6587 trademarks and 207 designs were registered. Estonian Patent Library holds bibliographic databases of patents and trademarks of that period compiled using archive materials.

1962-68

The forming of patent collection in Estonia dates back to 1962. Then thanks to a very innovative person – director of the Technical Information Bureau Aleksander Illi – a young mathematician Evi Rannap was sent to a patent information training course in Moscow, where she for a first time saw patent specifications and heard of their importance. When Rannap returned from Moscow, she started organising the patent department at Pirita Road 20 in Tallinn having office rooms only of 72 square meters. The base of patent collection was formed from 139 000 Soviet and East-Germany specifications held till then at the Estonian State Library. Highly educated and innovative people, like famous radio engineer Friedrich-Alfred Olbrei, chemical engineers Jaan Reisalu and Ellen Johannes, mechanical engineer Olaf Hapsal, lawyers Laur Pehap, Maret Maavere and Sven Raju were working at the Technical Information Bureau. Devoted librarians as Viivi Kuuspere, Silvi Paltmann and Ellen-Kadi Kask were engaged in developing patent collections. Technical Information Bureau organised many seminars, exhibitions and consultations to promote inventing and patenting, giving help in compiling IPR applications. For example first seven industrial design applications registered in Soviet Union in 1965 were from Estonia – lamps of Estonian enterprise Estoplast. In the beginning education of the Estonian patent field people was conducted by the lectures from Moscow (like Mark Boguslavski). All trainings were held in Russian.

1968-91

In 1968 the Technical Information Bureau was reorganised and patent collection (1.3 million units) became a part of the collections of the founded Republican Technical and Research Library (VTTR) in the area of subordination of the Estonian Information Institute. In 1975 VTTR got new premises at Olevimägi Street 8/10.

During this period patent documentation department discontinued patent agency work as it was done at the Technical Information Bureau and concentrated to library work: expanding patent collection, lending, making copies. Six patent collection directory brochures were issued by Ellen-Kadi Kask and others. Anu Nuut compiled "Bibliography of invention-related literature of the Estonian SSR 1964-1984". Each year during 1965-1988 the „List of inventions implemented in the Estonian SSR“ (in Russian) was compiled. The Estonian Information Institute made first steps in automation of patent searches. In 70s mainframe computer system VATTIS was elaborated, providing technical information including patent information. In 1974 the Centre of Patent Services was founded which take up the patent agency work. From founding until the ending of Soviet time in 1991 Harri-Koit Lahek worked as director of that centre. Estonian branch office of the Moscow Patent Institute was founded by Heinu Koitel in 1969 and continued patent-related trainings during all this period. For several years lectures and other activities of the institute were held in the reading room of VTTR where more than 60 reader's seats were at that time. Lectures were given for example by H. Wõrk, A. Jaansoo, H. Koitel, L. Pirjutova, A. Gelb, A. Kukrus, K. Kukk, M. Vabar, V. Kokkota, J. Ostrat, E. Johannes, L. Tivas, E. Rannap, K. Kask, O. Moorlat, H. Lahek, all of whom were graduates from Moscow Patent Institute.

1992-2008

After regaining independence the patent office was founded in Estonia in the premises of the Centre of Patent Services. The Estonian Patent Library (EPL) was founded on the base of the patent documentation department of the VTTR, under subordination of the State Patent Office and under the Ministry of Economic Affairs. The first director Eve-Mall Vare started to transform collections according to the needs of patent and trademark examiners. A couple of visits to Swedish and Finnish patent libraries and international patent information conferences helped getting the picture of contemporary patent library set up and services. International patent documentation exchange based on contracts between patent offices started. In 1994 the computer era in the EPL started. The first IT specialist was hired who started computer trainings of the library staff and encouraged making electronic library databases except continuing paper catalogues. Acquired CD and online patent database user licenses enabled making searches for clients, mostly for patent attorneys in the beginning. The first website of the EPL was opened in 1999 and the public library catalogue RIKSWEB became available in 2003. When Harri-Koit Lahek became the director of the EPL, he actively started developing patent information training courses and patent searches for companies. In 2001 a new library division was founded – the information searches department. A small computer classroom was installed in the EPL premises in 2002. In 2007 a training material "Patent information in development activities of enterprise" for the Enterprise Estonia was compiled, about 200 people attended computer classrooms based trainings in Tallinn, Tartu and Jõhvi. For training purposes a brochure "Intellectual Property. Good Practice Guide" was translated into Estonian and published. Three editions of the "Estonian Patent Library" have been issued concentrating on the importance of using patent information in elaboration and production of new Estonian products. Number of patent searches and trainings increases year by year. Patent collection volume has reached 52 million, documents are mainly on CDs.

Heads of patent information department

1962 – 1967 Evi Rannap

1968 – 1975 Ellen-Dagmar Johannes

1975 – 1986 Ellen-Kadi Kask

1986 – 1987 Einar Sikemäe

1987 – 1992 Anu Nuut

1992 – 2002 Kersti Peekma

2002 – 2005 Alar Vaaks

2005 – Ardo Urmet

Directors

1962 – 67 Aleksander Illi
(Technical Information Centre)

1968 – 1972 Viivi Kuusper
(Technical Library of the Estonian SSR)

1973 – 1981 Boris Usatenko
(Technical Library of the Estonian SSR)

1981 – 1991 Sven Maiväli
(Technical Library of the Estonian SSR)

1992 – 1999 Eve-Mall Vare
(Estonian Patent Library)

1999 – Harri-Koit Lahek
(Estonian Patent Library)

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti Patendiraamatukogu = The Estonian Patent Library. Tallinn : Eesti Patendiraamatukogu, 1998, 2001, 2004.

Eesti Patendiraamatukogu arhiiv : Patendifondi komplekteerimine 1992-1995; Fondi komplekteerimisplaanid 1992-2000; Kirjavahetus välismaa raamatukogudega 1991-1998.

ENSV Rahvamajanduse Nõukogu määrused Tehnilise Informatsiooni Büroo moodustamise ja koosseisude kinnitamise kohta ERA.r-1984.1.1

ENSV Rahvamajanduse Nõukogu korraldused Tehnilise Informatsiooni Büroole Teatmeraamatukogu üleandmise ja struktuurimuudatuste kohta ERA.r-1984.1.12

ENSV Rahvamajanduse Nõukogu korraldused Tehnilise Informatsiooni Büroo nimetuse muutmise ja koosseisunimestiku kinnitamise kohta ERA.r-1984.1.35

Gordejev, L., koost. Lood Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi loomisest ja tegevusest aastatel 1918 kuni 1940. Tallinn : Oomen, 2008.

Heim, S. Tehnikaraamatukogud muutuvajajas. – Raamatukogu, 1993, 2, 10.

Hiiemets, M., koost. Eesti patendifond ... Tallinn : Eesti Patendiraamatukogu, 1993-1994.

Koitel, H., koost. Teadusliku avastuse ja leiutise õiguskaitse. Tallinn : Eesti NSV Teaduste Akadeemia, 1977.

Koitel, H., Kukrus, A. Tehnika progress ja patendipoliitika. Tallinn : Valgus, 1974.

Leiunduse ja patendinduse aktuaalseid probleeme. Tallinn : Eesti Informatsiooni Instituut, 1986.

Moorlat, O. Ideest rakenduseni. Tallinn : Valgus, 1981.

Moorlat, O. Tööstusomandi õiguskaitse. Tallinn : Olion, 1995.

Neider, S. Eesti Tehnikaraamatukogu ajalugu : magistritöö. Tallinn : Tallinna Ülikool, 2005.

Nuut, A. Eesti Patendiraamatukogu. – Raamatukogu, 1993, 1, 22-23.

Osakondade ja ENSV Teaduslik – Tehnilise Raamatukogu 1971. a. tööplaanid ERA.R-2237.1.76

Patendiinformatsiooni osakonna 1963. a aruanne ERA.r-1984.1.54

Patendiinformatsiooni osakonna 1964. a aruanded ERA.r-1984.1.88

Patendiinformatsiooni osakonna poolt tehtud tööde 1964. a aruanded ERA.r-1984.1.89

Patendiinformatsiooni osakonna 1965. a aruanne ERA.r-1984.1.125

Patendiinformatsiooni osakonna 1966. a aruanne ERA.r-1984.1.161

Patendiinformatsiooni osakonna 1967. a aruanne ERA.r-1984.1.177

Patendiinformatsiooni osakonna 1964. a tööplaanid ERA.r-1984.1.73

Patendiinformatsiooni osakondade 1965. a tööplaan ERA.r-1984.1.112

Patendiinformatsiooni osakonna 1966. a tööplaan ERA.r-1984.1.144

Patendiinformatsiooni osakonna 1967. a plaanid ERA.r-1984.1.169

Plaks, A. Rahvusvaheline koostöö patendiinformatsiooni valdkonnas. Tallinn : Valgus, 1978.

Rannap, E., Nuut, A. Eesti Infoinstituudi ja Eesti Tehnikaraamatukogu kroonikat. - Raamatukogu, 1993, 2, 12-13.

Tehnilise Informatsiooni Büroo informatsioonilehtede väljaandmise põhikiri ERA.r-1984.1.15

Teaduslik - Tehnika raamatukogu 1970.a. tegevuse ja teadusliku töö aruanne ERA.R-2237.1.50

Территориальный патентный фонд Эстонской ССР : справка по состоянию на 01.06.1988 года / Эстонский научно-исследовательский институт научно-технической информации и технико-экономических исследований, Республиканская научно-техническая библиотека Эстонской ССР, 1974-1988.

www.patentinformation.de